

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 21. IV aastakäik

TEATAJA

1. novembril 1929

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:	
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . .	kr. 40.00
Poolaastas . .	” 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 ” . . .	” 22.00
Välismaale . .	” 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 ” . . .	” 12.00
Poolaastas . .	” 3.00	12—2 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppel	

SISU: Koja valimiste puhul. Õnnejuhtumite ja kutsehaiguste vastu kindlustamise seadus. Osakaupa maksuga müük. Danzig ja Gdynia. Viijasaagi seisukorral septembrikuu keskel. Soome tekstiiltöösturid nõuavad suuremat tollikaitset. Ameerika majandusedu põhjusl. Kaubandus-tööstuskoda teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Uusi seadusi ja määrusi. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Koja valimiste puhul.

Lähemal ajal astub Kaubandus-tööstuskoda uuendatud koosseisus kokku. Nelja-aastase tegevuse järele lahkub endine koosseis, aset andes uutele meestele ja värsketele jõududele.

Möödunud neli aastat olid Koja tegevuses õieti teerajamise aastad. Samuti nagu suuremale hulgale meie kaupmeestest ja töösturitest olid tumedad Koja ülesanded, sama segased olid need ülesanded ka mitmele Koja tegelasele enesele. Alul arvasid mõnedki, et Koda peaks üleöö meie kaubanduses ja tööstuses panema maksma uued olukorrad; mõnigi arvas, et Koda on see nõiakepp, mis maksud muudab, oksjonid hävitab ja kiratsevatele äridele juure toob uusi ostjaid. Teised jälle arvasid, et Koja kujul on tekkinud asutis, mis iga üksiku kaupmehe või töösturi huvide kaitseks peaks välja astuma ja valitsusning kohtuasutistes nende asju ajama. Ja kui pärast selgus, et Koda sarnaseid ülesandeid täita ei saa, siis tundis nii mõnigi oma ootustes ja lootustes pettumust. Süüdi selles oli asjaolu, et paljudel Koja õigetest ülesannetest oli segane ettekujutus, mis pärast ka loodeti Kojalt seda, mida viimane ei saa anda.

Nelja-aastase töö ja tegevusega on Koja sihid ja ülesanded selgunud. Selle aja jooksul on meie majanduslikud ringkonnad õppinud Koda tundma. Ja kui ehk ka praegu veel mõnel pool kõhklevalt küsitakse: „mis see Koda seal õige teeb,“ siis on süüdi selles küll Koja liikmed ise, kes kas ei ole tahtnud või pole mõistnud oma valijaid informeerida Koja tegevusest ja päevaküsimustest, mis Kojas on arutusel.

Kui aga lugeda Koja nelja aasta tegevuse ülevaadet, mis ilmus „Kaubandus-tööstuskoda Teataja“ 19. nr-is, siis peab iga erapooletu inimene jõudma otsusele, et Koda kõigest oma noorusest hoolimata nii mõndki korda on saanud, paljude põnevate küsimuste lahendamisele asunud ja algatanud hulga eelnõusid, milliste elluviimine on vaid ajaküsimus. Ei tohi ju unustada, et Koda pole seadusandlik asutis, kes ise võiks panna maksma uusi seadusi. Aga juba see, et seadusandlik kogu Koja arvamisi küsib ja kuulab, on suur faktor, mis juba üksipäinis Koja olemasolu õigustab ja küllaldast tööõõmu peaks pakkuma Koja tegelastele. Arvamisi ja nõuandeid võetakse arvesse ja pannakse tähele muidugi sel määral,

kuidas need arvamised ja näpunäited on põhjendatud ja üldsuse huvidega kooskõlas; see asjaolu peaks sundima Koja tegelasi selleks tööle, et nende eelnõud ja ettepanekud oleksid alati kaaluvad ja asjalikud, põhjendatud ja ümberlükkamatud. Siin on Kojal küllaldane lai tööala ja sel alal tuleb kokkuastuval Kojal oma ülesandeid võtta vahest tõsisemalt, kui seda tema eelkäija on teinud.

Lahkuval Kojal tuli tõsist tööd teha enda maksmapanekuks. See töö kandis teataval määral vilja, kuid see pole veel lõpule viidud. Meil on terve rida ametlikke asutisi, kus ühel või teisel kujul kaupmees- ja töösturkonna esindus on ette nähtud, kuid vananenud seaduste tõttu ei ole Kojal kui kaupmees- ja töösturkonna avalikõiguslikul esindusel võimalik neist osa võtta oma esindajate kaudu. Sarnane olukord ei ole loomulik. Siin peab kokkuastuv Koda jätkama oma eelkäija tööd, algatades vananenud seaduste muutmisi, luues seega võimalusi tõmmata majanduslike ringkondade esindajaid juure töödele, kus nad võiksid olla kasulikud majanduslike probleemide lahendamisel.

Meie riiklik korraldus on üldse alles noor ja ei ole veel kaugeltki täiuseni viidud. Meil on likvideeritud asutisi, aga nende pärijate suhtes pole tänini selgusele jõutud. Nii lõpetati seisuste kaotamise seadusega keskajast pärit olevad gilded, kuid nende endiste gildede varanduste kohta pole mingit korraldust järgnenud, olgugi, et seaduses nende korraldamine rutuliseks on tunnustatud. Ja nii seisavad gildede varandused kui peremeheta varandused haridus- ja sotsiaalministeeriumi valitsemisel ja ootavad seadusandlikku korraldust, mis saatuse otsustaks. Koda on juba mõne aasta eest valitsuse tähelepanu juhtinud selle peale, et hädatarvilik on gildede varanduste küsimuse lahendamisele asuda, kuid tegelikke tulemusi sellel pole olnud. Seevastu tekivad aga ellu kitsad huviringid, kelle tegutsemise eesmärgiks on ainult endiste gildede varanduste järele ahnitsemine. Võib kinnitada, et ühe osa käsitöölaliste vastuiseis Kaubandus-tööstuskojale on tingitud gildede varanduste küsimusest; kardetakse, et need varandused võidakse Kojale anda ja selle vastuiseismiseks asutataksegi mõnesuguseid kitsaid „koondusi“. Pärandid on ikka nii kaua, kuni pärijate õigused on lahendamata, tülide tekitajateks, samane lugu kordub ka endiste gildede päranduse varan-

dusega. Valitsus ja riigikogu teeksid targasti, kui nad kord ometi selle tüliküsimuse lahendaksid. Kojal tuleb seda kõige kindlamalt nõuda ja valvel seista, et tema huvid sealjuures kaitset leiaksid.

Ka ei ole korda läinud Koja ja Tallinna börsikomitee tegevuse vahele selget joont tõmmata, milline olukord mitte vähesteks lahkurvamisteks pole põhjust annud. Võib olla, tuleb lahkuval Kojal enesel selles asjas ka väike etteheide ära kannatada, kuid Koda oma uuendatud koosseis peaks ka siin otsustavalt talitama, luues täit selgust kahe naabri kompetentsi küsimustes.

Koja enese ringkondades on viimasel ajal rohkesti kõneainet annud Koja seadus ja juhatuskiri. Neis mõlemis leitakse puudusi, milliseid kavatsetakse muuta. On kahtlemata õige, et Koja seaduse autoritel mainitud seaduse väljatöötamisel puudus selge ettekujutus meie Kaubandus-tööstuskoja sisemisest korraldusest ja töötamisvõimalustest. Sellega on seletatavad need puudused, mis seaduses ja juhatuskirjas tegelikus elus avalduvad. Kuid tööle au andes tuleb tunnustada, et ei ole need puudused nii suured, et takistaksid rahulikku koostööd. Peaasi, kui iga ringkond õigesti aru saab neist ülesannetest, mis temal Kojas tulevad täita, ja kui sealjuures kitsaste huvide piirkonnast suudetakse tõusta kõrgemale üldhuvide pinnale. Lahkuv Koda oma kokkuastumise puhul avaldas kartust just koostöö edukuse suhtes, kuid möödunud neli aastat on näidanud, et ka Koja praeguse juriidilise üleschituse juures leplik koostöö täielikult on võimalik. Selles suunas tuleb ka uuendatud Kojal oma tööd jätkata ja kõrvale jätta lõhkumiste kavad, mida kas salakavalalt või jälle arusaamatuse tõttu mõnelt poolt õhutatakse.

Muuta, täiendada ja parandada tuleb paljugi, kuna ükski asi pole igavene. Kuid seda tuleb teha kaalutult ja kainelt. Siis alles on neist muudatustest ja parandustest kasu.

Koja praegune koosseis võib rahulikult ruumi anda uutele meestele. Nelja-aastane töö ja võitlus pole tuulde läinud. Koda on leidnud üldist tunnustamist nii valitsuse kui ka parlamendi ringkondades. Algasajajärk on alati kõige raskem ajajärk. Nüüd, kus tee on rajatud ja sihid selgunud, ei tohiks raske olla kokkuastuval uuel Kojal oma eelkäija tööd jätkata. Ja hea oleks, kui tema tööd veel suurem edu krooniks kui see tema eelkäijale osaks sai.

Elluviimise Komitee liige.

Õnnetusjuhtumite ja kutsehaiguste vastu kindlustamise seadus.

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakond on Kaubandus-tööstuskojale seisukoha avaldamiseks saatnud seaduseelnõu õnnetusjuhtumite ja kutsehaiguste vastu kindlustamiseks. Selle seaduseelnõu kohta on meie majandusringkonnad juba mitmel puhul avaldanud oma seisukohad, mis üksmeelselt rõhutavad, kui vastuvõtmatu ja ebakohane meie oludes on sotsiaalkindlustuste laiendamine sel määral, nagu seda näeb ette uus õnnetusjuhtumite ja kutsehaiguste vastu kindlustamise seaduse eelnõu.

Praegu maksva seadusega on juba kesk- ja suurtööstuse ettevõtetes töötavad töölised sunduslikult õnnetusjuhtumite vastu kindlustatud. Kindlustuse alla arvatud ettevõtete arv tõuseb üle tuhande ja kindlustatud tööliste koguarv 45 000 peale. Nende kindlustamiseks maksab meie tööstus aastas 55 miljonit senti.

Uus seaduseelnõu painutab sundusliku kindlustuse alla ka kõik väikesed tööstused, kus on vähem kui viis töölisi, siis veel kõik käsitöölised, kus on olemas üks õpi- või jooksupoiss, ja isegi üksikud majateenijad. Peale selle kuuluvad uue seaduseelnõu järgi sundusliku kindlustuse alla ka kaubanduslikud ettevõtted, kus peale peremehe on üksainuski palgaline isik või ka palgata õpilane. Samuti kuuluvad uue seaduseelnõu järgi sundusliku kindlustuse alla kõik põllumajanduslikud ettevõtted, kus on üks võõras sulane või karjapoiss, lõppeks kõik merimehed, isegi laevaomanikud, iseseisvad kalurid jne.

Niisugune laiaulatuslik haiguskindlustus meie oludes ja meie kehva majandusliku jõu seisukohalt on sootuks võimatu. Ka ei ole meie väiketööstuses ning kaubanduslikes ettevõtetes kardetavus kuigi suur, kindlustusega ühenduses olevad sekeldused ning kirjavahetus tekitaksid aga meie väiketöösturite, väikekaupmeeste ja käsitööliste hulgas, kes kirja alal väheste kogemustega, suurt pahameelt ning halvaksid nende ettevõtlikkust. Pealegi koormataks meie väike- ning käsitööstus, meie kaubandus — eriti väikekaubandus — kindlustusmaksudega, kusjuures lõviosa uuest maksukoormast läheks kindlustusaparaadi ülalpidamiseks. On raske ette kujutada, kuidas küll suudetakse sunduslikke kindlustusmaksu nii suurelt hulgalt kodanikelt sisse nõuda, milliseid paberivirnu ja millist arvu kantseleijõude see kindlustusaparaadilt nõuaks. Juba praegune praktika näitab, et isegi kesktööstuses, kus töötab 5 või rohkem töölisi, kirjavahetus kindlustusühisusega tekitab

suuri sekeldusi, mis on veel siis, kui sundusliku kindlustuse alla kuuluvad kõik väike- ja käsitööstused, kaubanduslikud ettevõtted, majateenijad, merimehed jne. jne.

Seaduseelnõu järgi loetakse kindlustatuks kõik isikud seaduse maksmahakkamise momendist. Sealjuures jätab aga eelnõu täiesti lahendamata küsimuse, kuidas saab kindlustusühisus kõiki väikesi tööstus- ja kaubandusettevõtteid arvata sundusliku kindlustuse alla. Seaduseelnõu jätab siin suure vabaduse omavoli tarvitamiseks.

Edasi on seaduseelnõus abirahad, pensionid ja muud normid võetud nii kõrged, millele ei vasta Eestis tööstuse ning kaubanduse kandejõud. Lääne-Euroopas, näiteks Saksamaal, on abirahad ja pensionid määratud $\frac{2}{3}$ tööpalgast, Rootsis ja Daanis kõigest $\frac{2}{6}$. Suur-Britannias on see norm isegi $\frac{1}{2}$ tööpalgast. Lätis, kus 1927. a. 11. sept. kindlustusseadusega on mindud Euroopa riikidest kõige kaugemale, on nähtud ette vaid 70% tööpalgast. Meie uues seaduseelnõus on aga mindud veelgi kaugemale ja abirahade kui ka pensioni normideks on võetud 80% tööpalgast. Ühes seega on seaduseelnõusse võetud sisse uuendus, et 75% töövõime kaotusel makstakse täieline pension, nagu oleks kannatanu kaotanud kõik 100% oma töövõimest. Seda uhkust ei saa meie kapitalivaene maa endale kuidagi lubada, seda enam, et isik, kes on kaotanud ühe käe või jala, ei ole kaugeltki veel täiesti töövõimetu, kes ei kõlba enam ühegi ülesande jaoks ega suuda enam midagi teha. Me näeme igapäevases elus, et sageli ühe käega või jalaga inimene endale teenib kogu ülalpidamise.

Ka töötasu väljaarvamise normides eraldub uus seaduseelnõu Euroopa riikide seadusandlusest, kus aastase tasu väljaarvamise aluseks on keskmine päevapalk korrutatud tööpäevade arvule. Uus seaduseelnõu näeb aga ette keskmise päevapalga korrutamise kalendripäevade arvule, s. o. 365, mille tagajärjel kannatanu sageli võib omandada suurema sissetuleku kui hariliku tööga. Samasuguselt on liialdatud ka kõigis teistes normides, jõudes ette teistes riikides maksvatest määradest.

Mis puutub kindlustusühisuste juhtimisesse, siis on siin praegu maksvast „tööstuslikust tööseadusest“ mindud kardinaalselt lahku. Uus seaduseelnõu võtab ära kindlustusmaksu maksjalt, tööandjalt, ühisuse juhtimise võimalused ja lubab neil valida ainult poole ühisuste peakoosolekute

liikmeist, nimelt 3 isikut ja neile 3 kandidaati kolme aasta peale. Teise poole liikmeist valivad töövõtjad, kes mingisuguseid kindlustusmaksu ei maksa. Kuuest liikmest moodustatud peakoosolek valib enda keskel juhatuses ning revisjonikomisjoni. Lubatud on ka juhatusse valida isikuid väljastpoolt peakoosolekut. Peale peakoosoleku, juhatuse ning revisjonikomisjoni on juhtivaks organiks ette nähtud veel ühisuse direktor, kelle määrab ametisse ja talle määrab tasu haridus- ja sotsiaalminister.

Võrreldes praegu maksvat seadust uue eel- nõuga selgub, et kindlustusühisuse juhtimine tahetakse võtta ära tööandjate käest ja anda töövõtjate ning haridus- ja sotsiaalministeeriumi võimupiirkonda. On selge, et sellise juhatuse juures kõik lahkavamused tööandjate ja töövõtjate vahel, kel juhatuses on ühepalju hääli, lahendaks ministeeriumi poolt nimetatud direktor ja loomulikult tööandjate kahjuks, nagu seda küllaldaselt tõendavad senised kogemused. Selline kord tooks kindlustusühisuse juhtimisse ainult bürokraatlikkust ja kulude suurenemist.

Uus seaduseelnõu kohustab juhatust igas val- las, alevis ja linnas valida volinikke, kelle üles- anne oleks võtta vastu kindlustusmaksu ja anda välja abirahasid ning vigasaanuile eluaegseid pensione.

Seaduseelnõu kokkuseadjad ei ole endale näh- tavasti kujutanud ette, missugused tagajärjed sel võivad olla.

Eestis on:

valdu	375
aleveid	17
linnu (peale pealinna, kus asub juhatuse)	16

Kokku: 408

Iga kindlustusühisuse volinik, kellele seadu- sega on antud eelpool loetletud funktsioonid, mis praegu maksva seadusega on pandud kindlustus- ühisuse juhatuse peale, peaks olema suure vastu- tusega vilunud töötajad. Ei ole mõeldav, et väi-

kese palgaga isikule võiks usaldada rahasummade vastuvõtmist ja pensionide väljamaksmist, mis mõnel juhul võivad ulatuda miljonitesse. Kui ta- hetakse hoiduda ühe või teise voliniku kuritarvi- tustest asjaajamises, peavad volinikud olema väga soliidsed inimesed ja ka vastavalt tasu saama. Kui arvata volinikkude ülalpidamiseks, võttes väga tagasihoidlikult iga voliniku palgaks ühes kant- seleiruumide ülalpidamisega ainult 150 kr. kuus, 408 voliniku à 150 kr. × 13, siis saame summa Kr. 795.600.—.

Kindlustusmaksude summa uue seaduseelnõu järgi juure tuleva 34.406 kindlustatu pealt nor- maalsetes oludes ulatuks Kr. 176.893.—, seega teeksid kindlustusühisuse volinikkude ülalpida- mise kulud välja 449% normaaloledes sissetule- vaist kindlustusmaksudest ja tõstaksid kaubandus-tööstusettevõtete maksukoorma eba- produktiivselt umbes 4½-kordseks. Peale eelpooltähendatud volinikkude ülalpidamise kulude tõuseksid kindlustusühisusel teisedki kulud protsentuaalselt väga kõrgeks, võrreldes väikeste maksudega, mida annab suur arv juuretunud väikeettevõttaid. Näiteks tuleks majateenijate pealt kindlustusmaks kr. 1,35 aastas. Selle väikese maksu kättesaami- seks tuleks kindlustusühisusel saata mitmed tä- hitud kirjad ja lõppeks võib-olla tülitada veel poliitseivõime sundusliku sissenõudmisega.

Üldse on õnnetusjuhtumite hädaoht majateenijate, kauplusteenijate, käsitöölise ja väike- tööstuste juures niivõrra väike, et tuleks tõsiselt mõelda järele, kas on meie oludes üldse tarviline ja õigustatud suure ja kuluka aparadi käima- panemine õige väikese tulu juures töövõtjale.

Kõnesoleva seaduseelnõu kohta oleks tööstu- rite ja kaupmeeste seisukohalt veel paljugi ette tuua, kuid ruumipuudusel piirdusime siinkohal vaid mõne üksiku puuduse äratähendamise- ga. Tahame loota, et riigikogu seaduseelnõu peale vaat- tab kainemalt kui seda on teinud eelnõu kokku- seadjad ja seaduseelnõu võib põhjalikule kaalu- misele ning ümbertöötamisele. Praegusel kujul on see aga meie oludes sootuks vastuvõtmatu.

Osakaupa maksuga müük.

Kaubandus-tööstuskojas väljatöötatud seaduseelnõu kaitseb äri- pidajate huve.

Osakaupa maksuga müümine on meil vii- masel ajal õige laialiselt maad võtnud. On roh- kesti inimesi, eriti just ametasutiste teenijaid, kes igakord ei suuda majapidamises tarvismine- vaid esemeid osta kohemakstava raha eest, küll

aga oleks neil võimalik ostetud asja hinda aja- jooksul osakaupa tasuda. Seega ei sünni säärase osakaupa maksuga müügi lepingute tegemine mitte üksnes kaupmeeste, vaid palju rohkem just palgateenijate huvides, võimaldades neile tarvi-

liste asjade soetamise, mis neil praegustel raske-
tel oludel teisiti oleks sootuks võimatu. Sel teel
omandatakse praegu kõige mitmekesisemaid asju
— riitest korteri sisseseadeni. On tõsi, et siin
sageli asjade müüja ärieeses langeb peetuse ohvri-
riks. On küllalt neid, kes osakaupa maksuga
ostu võimalust kasutavad selleks, et ostetud asi,
kui väike osa ostusummast tasutud, otsekohe edasi
müüa, raha ära tarvitada ning asja müüjale äri-
mehele mitte midagi maksa. Sel korral on müü-
jal võimatu asja saada tagasi kui ka nõuda kahju-
tasu, kuna ostjalt sageli midagi ei ole võtta. Siin
toimetavad ostjad juba sihilikult petmise eesmär-
giga ning oleks tungivalt vajaline, et säärased
isikud langeksid kriminaalkaristuse alla, mis meie
äritegevust aitaks suuresti tervendada.

Venemaal oli maksev osakaupa maksuga
müügi seadus 9. veebruarist 1904. aastast. See
seadus liideti Vene tsiviilseaduste kogusse X köite
I jao §§ 1509¹—1509⁶. Selle seaduse põhjal ongi
meil ärimehed ostjatega sõlminud lepinguid osa-
kaupa maksuga müügi kohta, olles arvanisid, et
see seadus on maksev ka meil. Vene seaduse
järele oli võimalik ostja, kes ostetud asja oli vöö-
randanud, kriminaalkorras võtta vastutusele, kuna
müüjal peale selle veel oli õigus ostjalt nõuda
kahjutasu. Meie alamad kohtuinstantsid, kus see-
sugused süüdistusasjad olid läbivaatamisel, leid-
sid, et ülalnimetatud Vene seadus on kohastatav
meilgi, kuid riigikohus otsustas küsimuse teisiti.
Riigikohtu kriminaalosakond jõudis Johan Rosen-
blatt'i süüdistusasjas (R. n. s. § 177 järele — toi-
metus nr. 656 — 1928. a.) otsusele, et Vene 1904.
aasta seadus osakaupa maksuga müügi kohta ei
ole maksev neis end. Venemaa osades, kus olid
maksvusel erilised tsiviilkoodeksid, nagu Balti-
maadel Balti eraseadus, ühinedes ses asjas Vene
senati seletusega 1909. a. nr. 10.

Selle riigikohtu otsusega on nüüd meie äri-
pidajad, kes osakaupa maksuga müüke toimetasi-
d, pandud võimatu raskesse seisukorda. Nagu
juba öeldud, oleks kuritarvituste ärahoidmiseks
osakaupa maksuga ostmise alal hädavajaline sel-
line ostja kriminaalkorras võtta vastutusele. Ja
meie uues kriminaalseadustikus, mis riigikogu
poolt juba on vastu võetud, ongi vastav määrus
olemas — § 559 p. 1, mis säärased teod paneb
kriminaalkaristuse alla.

Nüüd on Kaubandus-tööstuskojas seatud kok-
ku ja Koja nõukogu poolt ka juba kiidetud heaks
„Osakaupa maksuga müügi seaduse“ eelnõu, mis
rutulises korras valitsusvõimudele esitatakse.
Esitatakse seaduseelnõu on seatud kokku peamiselt
Vene seaduste alusel ja on ka kooskõlas meie uue
kriminaalseadustiku § 559 p. 1-sega. Seaduseel-

nõu §§ 6 ja 8 on võetud vastavast Saksa sea-
dusest.

Kuna ülalnimetatud seadusel tegelikus äri-
elus on väga suur tähtsus, ootavad äripidajad selle
maksamahakkamist pikisilmi. Asja tähtsuse pä-
rast toome allpool seaduse eelkava teksti täie-
liselt:

Eelkava.

Osakaupa maksuga müügi seadus.

§ 1. Osakaupa maksuga müügi kohta on
maksvad üldised ostu-müügi kohta käivad tsiviil-
seaduse eeskirjad niivõrra, kui niivõrra need ei ole
muudetud alljärgnevate eeskirjadega.

§ 2. Osakaupa maksuga müügi lepingu võib
sõlmida masina, tööriista või muu vallasvara koht-
ta, mis ostetud väikekauplusest (detail-kauplu-
sest) ja kuulub koduse majapidamise, põllumaja-
pidamise (välja arvatud elav inventar) või töös-
tuse sisseseadesse ja mis on määratud tarvitami-
seks, mitte aga äratarvitamiseks või edasimüü-
miseks.

Krim. sead. § 559 p. 1.

§ 3. Osakaupa maksuga müügi leping peab
eneses sisaldama müüdü asja täpse äratähend-
duse, ta hinna, osakaupa maksude tähtajad ning
nende suuruse.

Vene tsiv. sead. § 1509².

§ 4. Kui ostja kaks vahetumat maksutäht-
aega on lasknud mööda minna, võib müüja kas
võlgu olevad summad kohtuteel sisse nõuda või
nõuda lepingu tühistamist, müüdü asja tagasi-
andmist, tasu asja kasutamise eest aja jooksul
päevast, mil asi ostjale üle anti, päevani, mil asi
müüjale tagasi anti, kui ka tasu saadud kahju
eest. Sel alusel arvutatud ja müüjale kuuluva
üldsumma sisse arvatakse ostja poolt kuni lepingu
tühistamiseni tehtud maksud. Kui aga need mak-
sud ületavad tähendatud üldsumma, antakse üle-
jääv summa ostjale tagasi.

Neid seaduse eeskirju äramuutev kokkulepe
on tühine.

Vene tsiv. sead. § 1509⁴.

§ 5. Kui müüdü asi hävib, läheb kaotsi või
rikutakse, on müüjal õigus ostjalt kogu võlgu
olev müügisumma korraga sisse nõuda.

Vene tsiv. sead. § 1509⁵.

§ 6. Kokkuleppe põhjal ostja peale langevat
tsiviiltrahvi lepingu rikkumise eest võib kohus,
ostja nõudmisel, vähendada, kui see trahv on võr-
ratult suur. Makstud trahvi vähendamine ei ole
lubatud.

Saksa Gesetz betr. die Abzahlungsgeschäfte, § 4, Abs. 1.

§ 7. Seni, kuni osa müügisummast on veel tasumata, ei ole ostjal õigust ostetud asja pantida, müüa või muul viisil võõrandada. Selle eeskirja vastu tehtud võõrandamine või pantimine loetakse tühiseks, välja arvatud juhtum, kui omanaja või pandiksvõtja ei teadnud, et asja pandiksandmine või võõrandamine ei olnud lubatud.

Müüja nõudmine temale tasumata müügisumma suhtes on eesõigustatud kõikide teiste nõudmiste ees, mis müüdüd asja peale ostja võlgade eest on pöördud.

Ostja, kes osakaupa maksuga müügi lepingu põhjal asja on ostnud, kuid selle enne kogu ostusumma tasumist võõrandab või annab panti, langeb kriminaalkaristuse alla, mis on ette nähtud kriminaalseadustikus.

Vene tsiv. sead. § 1509^a.

§ 8. Käesolev seadus on vastavalt makselepingute kohta, mille sihiks on saavutada osakaupa maksuga müügi lepingu tagajärgi teiste juriidiliste tehingute kujul, eriti asja üürile andmise alusel.

Saksa Gesetz betr. die Abzahlungsgeschäfte § 6.

Danzig ja Gdynia.

Poola majandusbülletään toob oma septembrikuu numbris järgmised huvitavad andmed Danzigi ja Gdynia sadamate arenemise kohta Poola iseseisvuse aja jooksul:

Käsitades Gdynia ja Danzigi vahekorda toob poolavastane propaganda tavaliselt ette kolm argumenti, mille najal tahetakse näidata, nagu oleks Gdynia sadama ehitamine Poola poolt võetud ette Danzigi sadama halvenemiseks. Need argumentid on järgmised:

1) Gdynia sadama areng võib sündida ainult Danzigi sadama läbikäigu arvel, mistõttu Gdynia sadam osutub suureks võistlejaks Danzigile;

2) Gdynia sadama ehitamine ei ole tekkinud majanduslikust tarbest, vaid puhtpoliitilistel kaalutlustel, mille tõenduseks on asjaolu, et Gdynia sadamat peaaegu erandita ehitatakse riigi kulul, ning et erikapital sealt osa ei võta ;

3) Poola valitsuse poolt kindlaksmääratud Gdynia sadamamaksud on niivõrra madalad, et nad sadama oma kulusid katta ei suuda, mis jällegi käib Danzigi vastu, kes endale puudujäägiga majapidamist ei saa lubada.

Ülaltoodud poolavastased argumentid võib kergesti lükata ümber tõelise olukorra arvude najal:

1) Poola kaubaläbikäik välismaaga ning Danzigi sadama osa selles viimase 7 aasta jooksul andis järgmised arvud :

Aasta	Üldläbikäik välismaaga	sellest Danzigi kaudu tonnides	Danzigi osa %
1922. a.	13.267.519	970.698	7,4
1923. a.	20.841.965	1.717.793	8,2
1924. a.	18.153.337	2.374.557	13,1
1925. a.	17.012.776	2.722.748	16,9
1926. a.	24.742.425	6.300.301	25,5
1927. a.	25.259.098	7.897.614	31,3
1928. a.	25.588.936	8.615.682	33,7

Sellest näeme, et Poola kaubaläbikäik välismaaga näitab alatasast kasvu ning veel enamast kaubaläbikäiku näitab Danzigi sadam. Seda võib seletada Poola majanduselu alatasase arenemisega, samuti Poola püüetega oma kaubandust välismaaga juhtida mere kaudu.

Gdynia sadama ehitamine, samuti selle sadama ekspluateerimine alates 1924. a., ei ole kõige vähemalt Danzigi sadama läbikäiku pidurdanud. Gdynia sadama kaubaläbikäik viimastel aastatel oli järgmine:

1924. a.	9.717 tn.
1925. a.	51.768 „
1926. a.	414.005 „
1927. a.	896.141 „
1928. a.	1.956.020 „

Summeerides Danzigi ja Gdynia sadamate läbikäiku näeme, et nende mõlemate sadamate kaubaläbikäik Poola kogu väliskaubanduses viimase 4 aasta jooksul moodustas järgmise % :

1925. a. —	16,3%
1926. a. —	27,1%
1927. a. —	35,0%
1928. a. —	41,3%

Poola merekaubandus moodustab ta väliskaubanduses veel suurema protsendi, kuna tuleb võtta arvesse, et suur osa Poolast minevaist ning Poolasse tulevaist kaupadest seniajani läks just Saksa võistlejate-sadamate kaudu seetõttu, et Saksa raudteed panid maksma erilised sadamatariffid, millel oli löök-iseloom ning mis on mõeldud Danzigist ja Gdyniast kauba ärajuhtimiseks. Hamburgi, Breemeni, Stettiini ja Königsbergi kaudu läheb üle miljoni tonni Poolast minevat või Poolasse tulevat kõrgeväärtuslikku kaupa (välja arvatud süsi). On arusaadav, et

Poola end säärase Saksa raudteede poliitika vastu peab kaitsma ning kas või osa sellest kaubahulgast juhtima Danzigi ja Gdynia kaudu, seega veel enam kaubaläbikäiku Poola sadamais suurendades.

Ei ole põhjust karta, et Poola kaubaläbikäik välismaaga tulevikus ei areneks. Samuti ei ole põhjust oletada, et merekaubandus Poola kogu väliskaubanduses tõmbuks tagasi. Neil kaalutusil ning võttes arvesse ikka suurenevat transiiti Poola sadamate kaudu ei või kahelda, et nii Danzigi kui ka Gdynial tulevikus küllalt tööd jätkub ning et tänu Gdynia ehitamisele Poola merekaubanduse nõuded leiavad küllaldast rahuldamist.

Veel tuleb võtta arvesse, et Danzigi sadam seniajani oma laadimistöödega sai toime ainult seepärast, et ta töötab kolme vahetusega, s. o. ebanormaalselt.

Selle ärahoidmiseks tahab Poola Danzigi sadamat suurendada vastavate laenude andmise teel.

2) Ei vasta tööle väide, nagu oleks Gdynia ehitatud erandita riigi kulul. Küll on sadam riigi omandus, kuid senini on ka majandussfäärid oma kapitale mahutanud laadimise seadete ja kaubaladude ehitamiseks. Erakapital ehitab Gdynias suurema ulatusega tööstusettevõtteid, samuti elumaju oma kontorite ja ametnikkude jaoks. Näiteks võivad olla söekontsernide, nagu Robur,

Progres'i, Giesche, Elibor'i, siis Warszawskie T-wo Transportowe firma Endler ja Messig ning teiste poolt tehtud investeerimised, siis riisipuhastamise, õli- ja terve rida teisi vabrikuid.

Sellest näeme, et erakapital, isegi välismaa oma, Gdyniast on väga huvitatud. See on parimaks tõenduseks Gdynia majanduslikust tarbest ning ei või olla juttugi puhtpoliitilisest aktsioonist.

3) Väide, nagu töötaks Gdynia suure puudujäägiga, ei ole millegagi põhjendatud, kuna Gdynia sadam ei moodusta iseseisvat majandusüksust, nagu näiteks Danzigi sadam, vaid tema tulud lähevad riigi tulude üldfondi. Nii siis on raske arvestada selle sadama tulu või puudujääki, kuna sadama kulud kannab samuti riigivara üldkassa. Ei vasta tööle ka see, nagu oleksid Gdynia sadamamaksud surutud alla Danzigi võistluse sumbutamiseks. Neid makse arvestatakse slottides Danzigi sadamamaksude nominaalses kõrguses peaaegu samuti nagu tööpalku ümberlaadimisel, missugused, vastates kohalikkudele ülalpidamiskuludele, on madalamad Danzigi omadest, mis omakorda on tingitud Danzigi valuuta — guldeni — kursist. Sellest tuleb ka, et ülalpidamine Danzigis on kallim kui Poolas. Nii siis ei ole Gdynia madalamad tööpalgad tingitud Poola sihilikust poliitikast, vaid mõlema sadama valuuta vahekorrast.

Viljasaagi seisukorrast septembrikuu keskel.

(St. keskbüroo andmed.)

Tänavune viljade valmimise ja koristamise aeg on olnud seni kõigiti korralik. Pikaldasi vihmaaegu, missuguseid meil viimaseil aastail oli igal sügisel, oli tänavu vähe. Soojuselt oli ilmastik samuti kõigiti rahuldav. Suveviljade koristamisega ollakse juba lõpukorral ning kohati on juba kartulivõtmise käsil. Tänu soojale sügisele valmisid ka hilisemad viljad korralikult. Öökülmade hädaoht, mis oli 11.—13. sept., möödus võrdlemisi õnnelikult; kannatasid ainult kohati kartulid ja teised õrnemad taimed.

Valjasaagi seisukorras, võrreldes 15. augusti hinnanguga, ei ole suuremaid muutusi. Käesolev hinnang 15. septembriks, millal osa vilja juba pektud, põhjeneb seega reaalsemail andmeil ning nende alusel võime teha eelkalkulatsioon üskute viljade kogusaagi kohta.

Tänavu suvel teostatud põllumajandusliku üleskirjutuse andmed on valdavas enamuses Kesk-

büroosse jõudnud (puuduvad andmed umbes 10% valdadest) ning nende andmete alusel saame juba ülevaate viljade kasvupindadest käesoleval aastal. Siin toome eelteadetenä iga vilja kasvupinna ja saagi kohta lühikese andmestiku.

Rukki kasvupind on eelmise kui ka viimase viie aasta keskmisest tunduvalt vähem. Eelteadete järele on rukki (talve- ja suverukki) kasvupind 131.500 ha, mis on eelmise aasta kasvupinnast vähem umbes 12.500 ha (10%) ning vähem viimase viie aasta (1924—28) kasvupinnast 17.000 ha (12%). Rukki kasvupinna vähenemist põhjustasid ebasoodsad külvingimused möödunud sügisel. Liigvee tõttu jäi paljudes talundis rukist osa, mõnel aga terve väli külmatata. Osa hilja külitud rukkist ei pannud talvele ja kevadistele öökülmadele vastu ning hävis. Rukki kasvupind on eriti vähenenud kohtades, mis eelmisel aastal liigvee all enam kannatasid. Nii on rukki

kasvupind vahem 1925. a. kasvupinnast — Valgemaal 36%, Pärnumaal 35%, Viljandimaal 28%, Läänemaal 17%, Saaremaal 15%, Tartumaal 14%, teistes 1—9%-ni.

Rukkisaak ha-lt on üldiselt kümne aasta keskmisest kõrgem 10% võrra. Eelteadete järele ha-lt saadakse keskmiselt 1.120 kg. Seejuures on üksikuis taludes saak väga hea, paljudes aga ka vaevalt 3—4 seemet.

Eelteadete arvatud kasvupinna järele oleks rukki kogusaak 147.800 tonni, mis ületab eelmise aasta saagi 4,7% võrra ning on viimase viie aasta keskmisest saagist vähem 1,4% võrra. Seejuures neis maades, kus kasvupind on vähenenud üle 20%, rukkisaak ei kata maarahva harilikku tarvitustnormi.

Talvenisu kasvupind on samuti tunduvalt vähem eelmise aasta omast. Eelteadete järgi oli tänava talvenisu all umbes 10.000 ha, eelmisel aastal aga 13.300 ha. Talvenisusaak on ligidane viimase 10 a. keskmisele, kuid madalam eelmise aasta saagist. Kogusaak kujuneb tunduvalt vähemaks eelmise aasta omast.

Odra kasvupind on umbes 6.500 ha võrra (6%) suurem kui eelmisel aastal, kuid siiski ligi 4.500 ha võrra vähem viimase viie aasta keskmisest. Odrasaaki ha-lt hinnatakse 18% võrra kõrgemalt viimase 10 a. keskmisest. Selle järele oleks odrasaak ha-lt 1.035 kg. Neil andmeil odra kogusaak oleks 116.820 tonni, mis on suurem eelmise aasta saagist 27% ning viie aasta keskmisest 6% võrra.

Kaera kasvupind on tunduvalt laienenud. Kaera on külitud rohkem eelmisest aastast umbes 30.000 ha. Kaerasaak ha-lt on 20% võrra kõrgem viimase 10 a. keskm. Kasvupinna suurenemise ning ühtlasi kõrge saagi tõttu pinnaks üksuselt kaera kogusaak annab sel aastal 152.100 tonni, mis on ligidane 1921. a. rekordsaagile. Kaera kogusaak ületab eelmise aasta saagi 54% ning viimase viie aasta keskmise 27% võrra.

Segavilja kasvupind eelteadete järele näitab sel aastal väikest tagasiminekut, mis on vist peamiselt tingitud kevadel olnud seemnevähesusest.

Saak ha-lt ületab 10 a. keskmise 21% võrra. Segavilja kogusaak neil andmeil oleks 67.600 tonni, mis on kõrgem eelmise aasta omast 18% ning viimase viie aasta keskmisest 13%.

Kartuli kasvupind näitab vähenemist; eelteadete järele kartulit on vähem külitud 4.500 ha võrra. Kartuliseemne küsimus kevadel oli väga terav ning selle järele oleks võinud oodata veelgi suuremat tagasiminekut. Kartulisaak ha-lt on vähe üle keskmise.

Kogusaagina annab kartul 616.000 tonni, mis on suurem eelmise aasta saagist 23% võrra, kuid jääb siiski umbes 10% võrra maha viimase viie aasta keskmisest.

Lina kasvupind on samuti vähenenud. Nimelt eelteadete järele on lina külitud 27.950 ha, 33.541 ha vastu eelmisel aastal ning 35.867 ha vastu viimase viie aasta jooksul keskmiselt.

Linakiusaaki ha-lt hinnatakse 104%-le 10 a. keskmisest, mis teeb ha kohta 330 kg. Linakiu kogusaak oleks neil andmeil 9.220 tonni, mis on kõrgem eelmise aasta kogusaagist 18%, viimase viie aasta keskmisest aga 10% vähem.

Põlluheina kasvupind on suurenenud eelmise aastaga võrreldes ligi 20.000 ha võrra. Kuigi põlluheinasaak ha-lt on tunduvalt madalam eelmise aasta saagist, põlluheina kogusaak suurenenud kasvupinna tõttu pole vähem eelmise aasta kogusaagist, kvaliteedilt aga on ta palju kõrgem eelmise aasta saagist.

Talvevilja oraste seisukord 15. septembriks oli üldiselt rahuldav. Põllumajanduslikud korrespondendid hindavad oraste seisukorda järgmistes vahetõttades: head 37%, rahuldavad 55%, halvad 8%. Viiepallilise hindamissüsteemi järele oraste seisukord võrdub 3,3 pallile, mis näitab keskmisest kõrgemat seisust.

Viljade seisukord 10 a. keskm. 0.0-des 15. sept.

	Talve- rukis	Talve- nisu	Oder	Kaer	Sega- vili	Kartul	Lina	
							seeme	kiud
Viru	127	94	117	122	127	101	112	127
Järva	116	85	106	125	120	108	109	104
Harju	111	100	110	113	117	97	80	106
Lääne	102	91	111	112	106	98	93	93
Saare	100	80	119	117	111	81	98	98
Pärnu	100	90	103	108	111	92	104	103
Viljandi . .	104	95	118	125	125	101	101	100
Tartu	105	84	108	114	113	103	110	102
Valga	102	93	113	124	123	94	122	104
Võru	111	100	111	119	123	103	106	100
Petseri . . .	120	100	125	124	128	103	117	120
Keskmiselt.	110	98	113	120	121	102	109	104

Soome tekstiiltöösturid nõuavad suuremat tollikaitset.

Soome tekstiiltööstuse seisukord on viimasel ajal jälle halvemaks muutunud. Puuvillatehased on töötanud 5 päeva nädalas (peale ühe, mis 6 päeva töötas), kuid siiski kasvavad valmiskauba tagavarad ladudes. Nüüd plaanitsetakse juba üle minna 4 tööpäeva peale nädalas. Ka villatööstuse seisukord ei ole parem. Turu puudus annab end teravalt tunda, olgugi, et samal ajal villase riide sissevedu ei vähene, vaid veel suureneb. Villase riide kodumaa toodangu ja sisseveo arenmist viimastel aastatel iseloomustavad järgmised andmed (milj. Smk. väärtuses):

	1913	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Kodum. tood.	180	186	233	164	175	170	186	192	190
Import	100	116	154	195	138	172	209	238	300

Sarnast sisseveo kiiret kasvamist seletavad Soome töösturid sellega, et dumpingi hindadega müümine nüüd harilikuks nähteks on muutunud. Liigset toodangut olevat välismaa töösturid valmis ükskõik missuguse hinnaga realiseerima. Euroopa tekstiiltööstuse turu võimalused olevat kõigepealt seetõttu halvenenud, et Venemaa, Hiina ja osalt India pärast maailmasõda kui ostjad kõrvale on jäänud. Samal ajal on Indias, Jaapanis ja Austraalias oma kudumistööstus tekkinud, need maad ostavad nüüd Euroopalt vähem valmisriiet, kuid võistlevad pealegi veel tooraine turul. Soome töösturid väidavad, et just eelpool toodud olude sunnil ongi tekkinud kaks viimase aja ettepanekut: „kahe aasta tollirahu“ ja „Euroopa

ühisriigid“. Viimase ettepaneku teostamine tähendaks täielist kadu väikeste rahvaste tööstusele. Tugedes asjaolule, et kaubandusbilanss viimastel aastatel Soomele äärmiselt ebasoodsaks on kujunenud ja et välismaa tekstiilsaaduste sissevedu aastast aastasse kasvab, kuna kodumaa tööstus samal ajal turu puudusel kannatab, on nüüd Soome töösturid valitsusele ära annud märgukirja, kus kaitsetollide tõstmist nõutakse.

Majandusliku liberalismi põhimõtete pooldajad on tekstiiltöösturite tollikõrgenduse nõudmised terava arvustuse alla võtnud: väidetakse, et proteksionismi toll olevat juba olemas tekstiilsaaduste pealt, nüüd nõudvat töösturid prohibitsioonitolle, mis nende kukrusse tooksid praegu importriide pealt saadava tollitulu, kuna rööbiti tolli tõstmisega töösturid loomulikult ka riide hindu tõstmata ei jäta. Väide turu puudusest ja tööpäevade vähendamisest ei õigustavat riidetollide tõstmist. Võrreldes teiste tarbeainete hindadega ei olevat riide hind langenud, turu raskuste all kannatavat aga praegu peaaegu iga tööstusharu Soomes, selle põhjuseks olevat üldine konjunktuuri languse ajajärk. Ei olevat siis ka mingit põhjust kunstlikult tollidega tekstiiltööstuse konjunktuuri parandada, kui teistes tööstusharudes töötavad töölised samuti püksirihma on sunnitud koomale tõmbama. Rahvamajanduslikult olevat kasulikum riidetollidest saadud tulud kulutada hädaabitööde peale (teede, sadamate ehitus; soode, järvede kuivatus), mis vähemalt tulevikus kasu tooks.

Ameerika majandusedu põhjusi.

Prantsuse söekaevanduste omanik L. Gerlaise on oma muljed Ameerikast koondanud raamatusse. Avaldame teosest järgmise kokkuvõtte:

Ameerikast ja ta võimalustest on viimastel aastatel kirjutatud arutu hulk raamatuid, artikleid ja traktaate, millistes, olenedes nende autorite vaatest, silmitsetakse vaatlusobjekti väga lahkuminevalt. Kui üks näeb Ameerika olukordi otse roosilistes värvides ja ta rahvast võrdleb värskete allikale omase jõuga, tundub teistele Ameerika ja „amerikanism“ vaimutu, mehhaniseeritud massitüübi kahjatsusväärse arenguna. Vaadete erinevise peale vaatamata lepivad aga kõik vaatlejad kokku, üteldes, et see maa on pööraselt edenenud viimaste aastakümnete jooksul nimelt just majanduslikus mõt-

tes. Kui veel paar aastakümnet tagasi ameerikalased sõitsid Euroopasse, et siin tööstuslikke sisseseadeid õppida tundma ja koguda kogemusi, siis on nad nüüd kõigil tehnikal aladel kui ka organisatsiooni küsimustes ja tootemethodite alal kõigi teiste rahvaste eesotsas.

Tänu maapõuevaradele, ikkagi alles hõredalt asustatud maa suurtele arenemisvõimalustele, edasi tänu oma heale organiseerimisannile ja tehnilisele koolile on ameeriklastele läinud korda, kõrgete palkade kiuste, seista väljaspool võistlust ja toota isegi häid produkte odava hinnaga, nii et Ameerika tööliste elustandard on üldiselt suuresti kõrgem kui ükskõik millises Euroopa riigis.

Ka kivisöetööstus, mis on Ameerikas nagu enamikus teisteski tööstusmaades majanduse

peateguriks, on arenenud viimaste aastakümnete jooksul erakordselt hästi. Kui läinud sajangu keskpaiga Ühisriikide toodang oli ainult 15 milj. tonni Inglismaa 80 ja Saksa 17 miljoni tonni kõrval, siis toodetakse praegu Ameerikas 550 miljonit tonni aastas, s. o. ligi pool kogu maailma toodangust. Aga mitte ainult toodangu suurus ei üllata Euroopa mäetöösturit, vaid ka töökiirus. Siin on töökvantum tunduvalt kasvanud: 1890 a. 2 tonnist on kasvanud arv 4,5 tonnile a. 1927. — mehe ja kihi kohta. Euroopa mail on see arv vaid 1—1,5 tonni, väga harva 2. See tõsiasi on tähtis mitte ainult tehnilisest küljest mäetöösturile, vaid kogu majanduselule, sest nii vähendatakse konkurentsihirmu kõigil teistelgi tööstusaladel ja tugevdatakse võistlusvõimet.

Mis puutub kivisöölademete looduslikkudesse tingimustesse, siis on Ameerika võrreldes muude riikidega, eriti aga Euroopaga, erakordselt soodsas seisukorras. Sest esiteks on ta söetagavara väga suured. Andmed selle kohta on küll väga lahkuminevad, ühed arvavad, et Ühisriikide söe-maa-ala on 800 000, teised jälle: 1.300.000 ruutkilomeetrit suur. Võrdleme meie neid arve kas või ainult Saksamaaga, kus sütt leidub vaid 6.000 ruutkilomeetrilisel maa-alal, siis paistab vahe otsekohe silma. Ameerikas arvatakse kuni 2000 meetri sügavuseni leiduvat 2,7 biljonit tonni kivisütt, kuna kogu Euroopa kohta see arv on 650 miljardit tonni. Aga mitte ainult kivisöe hulk pole see, mis on toonud Ühisriikidele ülekaalu kivisöetoodangus, selleks on aidanud kaasa ka geoloogilised tingimused, mis on siin eriti soodsad. Kuid sama suure tähtsusega on Ühisriikide hea organiseerimisosavus ja mõjukas mehhaniseerimine. Siin on konstrueeritud terve rida masinaid, mis vabastavad ettevõtjad kallist kühvliitööst.

Tööliste olukorrast Ameerikas on palju kirjutatud. Väga tihti kirjeldatakse kõike väga roosilisis värves.

Sellele aga, kes käis mitte ainult eelistatud tööndusis, vaid igalpool, on kaunis raske anda soodsat otsust. Sest Ameerikas, kus üksikutes osariikides valitseb väga suur vabadus, kus on tihti otse vastandlikud majandustingimused, kus valitsevad mitmekesised korraldused ja elamas tihti kõige kirjum rahvastesegu, on ka töölisküsimuses teravaid vahesid, olgu see nüüd palga, tööaja või üldse elamise suhtes.

Kivisöetööstuses etendab tähtsat osa küsimus, kas kuulub vastava töönduse tööliskond mäetööstuste-unioni või mitte. Selles suhtes on

olukord sootu teine kui Euroopas. Kui Euroopa tunneb peaaegu kõigis mais mitmekesiseid organisatsioone, siis on Ameerikal vaid üks organisatsioon, nimelt union. Üksikutel maa-aladel valitseb ta täielikult, kuna tal teisel on vaid harva liikmeid; on olemas suur vahe liitunud kaevanduste ja vabade kaevanduste vahel. Seal, kus esineb union, näit. Ida-Pennsylvania ja Illinoisis, on ta mõju otse piiramatult, ja ta mõjutab tugevasti töötingimusi. Tegelikult on asi koguni nii, et töölisi kaevandustesse ilma unioni loata üldse vastu ei võeta. Palga määrab union enam-vähem sunniviisil. Alla teatud palka üldse tööd ei tehta, ja tööandjad teisi töölisi ei saa palgata. Paljud ettevõtted ei saa maksa nõutud palka, siis tekivad suured töökonfliktid, nagu näit. läinud aastal Illinoisis, kus streik kestis 18 kuud.

Kui keegi Ameerikas oma rahast ruttu lahti saab, siis on see asjaolu, mis kedagi eriliselt ei vapusta ja isegi kannatajat niivõrra ei puuduta kui mõnes teises riigis. Sest siin on uue raha teenimine palju soodsam. Olukordades, kus kaevandused loovad arvukaid puhkekihte või üldse jäävad seisma, ei aita tööliskonnale paberil seisvad unioni poolest määratud kõrged palgad midagi; kuid prestiishi pärast ei saa siinseki juhid oma kõrgetest nõudmistest loobuda.

Teistes piirkondades, nagu West-Virginias ja Kentucky's on olud jälle ümberpööratud. Seal ei kaitse union kedagi, seal tuleb tunda hirmu kivisöe üleproduktiooni eest. Võib teinida ainult see, kel on kõige vähemad nõudmised.

Ka tööaja alal valitseb teravaid lahkuminekuid. Üldiselt on tööpäev Ameerikas pikem kui Euroopas. Kõik küsimused on Ameerikas lahendatud tegeliku elu ja majandushüvangu nõuete kohaselt. Kui lühikesest tööpäevast ei jätku, siis tuleb lihtsalt kauemini töötada. Union nõuab küll kuuetunnilist tööpäeva, aga see nõudmine seisab ikkagi ainult paberil.

Siiski on olukord Ameerikas vabam kui Euroopas. Siin toonitatakse nimelt kõigi inimeste ühetaolisust. Tööandjad ja töölised on üheõiguslikud inimesed, vähemalt kohtlevad nad teineteist nii. Nende läbikäimine on lihtne, ilma et seejuures unustataks vajalist distsipliini. On huvitav vaadata, kuidas ühistel koosolekutel töölised ja tööandjad jalad koos tõstavad lauale ja siis ajavad juttu töömeetodite täiendamise ja tööviiside parandamisest.

H. H.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kaubandus-tööstuskoja juriidilise komisjoni koosolek 18. okt. 1929. a.

Koos: hrad Tannebaum, Gutkin, Pung, Zimmermann, Berendsen, Simsivart.

Päevakorras — kaubanduskohtute küsimus.

Komisjoni esimees hra Tannebaum annab ülevaate kaubanduskohtute asutamise küsimuse arenemise kohta Eestis, mis on päevakorrale kerkinud juba ammu. Meie tsiviilprotsess liigub aeglaselt. Eriti kannatavad selle all kaubanduslikud asjad, milliste iseloom ei kannata viivitust, kuna siin protsessi aastate viisi venimine tekitab sageli suuri kahjusid asjaosalistele äri meestele. Toob rea näiteid, kuidas on kaubanduskohtud korraldatud teistes riikides. Leiab, et kaubanduskohtute loomine ühel või teisel kujul oleks ka meil tarviline. Teisest küljest asuvad mõned juristid seisukohal, et ei ole soovitatav, kui tegelikud kaupmehed osa võtavad kohtumõistmisest. Arvab, et iseseisvate kaubanduskohtute asutamine vaevalt läbiviidav on ja et tuleks asuda seisukohale, et Tallinna-Haapsalu rahukogu juures kaubandusliku eriosakonna asutamine võiks küsimuse lahendada. Sellised eriosakonnad töötavad välismaal suuremates linnades.

Hra Pung arvab, et lihtsam oleks kaubanduslike asjade jaoks rahukogude juures luua erikoosseis ja seda mitte üksnes Tallinnas, vaid ka mujal. Kohtupidamise seaduses tuleks ette võtta radikaalseid uuendusi ja kohus muuta elulisemaks. Kui tsiviilprotsess üldse liiguks kiiremini, ei tunduks ka kaubanduskohtute järele nii suurt vajadust.

Hra Gutkin avaldab kahtlust, kas suudavad äri mehed meie väikestes oludes, kus ollakse üksteisega nii lähedalt seotud, täie erapooletusega kohtumõistmisest osa võtta. Edasi toob hra Gutkin ette II sektsiooni seisukoha kaasistujate tasuküsimuse kohta, kuna leidub vähe neid isikuid meie äriinimeste hulgas, keda selle ülesande jaoks võiks täiesti kohaseks arvata, ja neil üksikutel oleks siis arvatavasti rohkesti tööd. Arvab, et erikoosseis kaubanduslike asjade jaoks peaks olema ka teise kohtuinstantsi juures, sest kui seal kaubanduslikud asjad liiguvad sama aeglaselt kui harilik tsiviilprotsess, siis poleks sellest mingit kasu, et asjad otsustatakse esimeses instantsis ruttu.

Hra Tannebaum leiab, et kohtuniku-juristi peale peab langema asjade ettevalmistus, ekspertide ja tunnistajate ülekuulamine jne. Selleks tuleks ümber korraldada kogu kaubanduslik protsess.

Hra Pung arvab, et valitud kohtunikude erapooletuse küsimus ei peaks tegema raskusi, kuna meil leidub äri meestest hulgas küllalt kohaseid isikuid. Seda on näidanud eksperdid ja vahekohtunikud, kelle tegevuse kohta pole kuulda olnud kaebusi. Leiab, et tööd kõrvalistujail ei saa olla palju, kui asjad valmistab ette kohtunik. Tasu ei peaks saama; kaupmeeste osavõtt kohtupidamisest olgu auamet.

Hra Tannebaum võtab kokku läbirääkimiste tulemused järgmiselt: Kaubandus-tööstuskoja juriidiline komisjon, arutades kaubanduskohtute asutamise küsimust, tuleb järgmisele otsusele:

- 1) Tallinnas tuleks rahukogu juures moodustada kaubanduslike asjade arutamiseks eriline kohtu koosseis, kuhu kuuluksid kõrvalistujatena ka äri mehed.
- 2) Kõrvalistujad täidavad oma kohuseid tasuta auametina.
- 3) Üldist tsiviilkohtuprotsessi käiku tuleb kiirendada.

Kaubalaevanduse seaduseelnõu Kaubandus-tööstuskojas läbivaatamisel.

Kaubandus-tööstuskojas vaatas seks moodustatud erikomisjon läbi meriseaduste komisjonis väljatöötatud kaubalaevanduse seaduseelnõu, mis kohtu- ja siseministeeriumi poolt Kojale arvamise avaldamiseks saadetud. Erikomisjoni tööst võtsid osa laevaomanikkude, kindlustusseltside ja teiste huviringkondade esindajad. Seaduseelnõu võeti paaril erikomisjoni koosolekul põhjalikule kaalumisele, mille tulemusena jõuti otsusele, et seadus on tarviline ja üldiselt vastuvõetav. Erikomisjon leidis, et laevaomaniku kohta ettenähtud kahjutasu määr on liiga kõrge, ning selle kohta esineb Kaubandus-tööstuskoda vastavate ettepanekutega.

Edasi leidis erikomisjon, et ei ole soovitatav laeva disponendile seaduse alusel, erilise volitusega, anda õigust laeva ja veoraha kinnitada ja laevakapteneid palgata või teenistusest vallan-

dada. Samuti leidis erikomisjon olevat tarvilise seaduseelnõu paragraafe, mis käsitlevad laevauhingute ja osanikkude vahelkorda, täiendada uue paragraafiga, mis näeks ette, et laeva osanikel on eesõigus oksjonil omandada laevauhingu osa, kui niisugune kolmanda isiku nõudmisel tuleb enampakkumisele.

Lõppeks pidas erikomisjon veel tarviliseks seaduses ette näha määrused, mis kaitseksid üksikute laevaosade sunniviisil müümise korral kogu ettevõtet hävimise eest.

Oktoobrikuu esimesel poolel registreeritud uued firmad.

1. Juuli Adamson, Vana-Vändra v., segakauplus.
2. Robert Anier, Tallinnas, mööbli- ja juhuslikkude asjade kauplus.
3. I. & W. Blumenfeldt'i trükikoda, Pärnus, täisühing; täisosanikud Ilmar ja Woldemar Blumenfeldt.
4. A. Danberg, Pärnus, toiduainetekauplus.
5. Vassili Goltsev, Skarjatina v., vürtsikauplus.
6. Liisa Grenfeldt, Rikholdi v., talurahvakauplus.
7. Aleksander Grünberg, Vaivara v., jahuveski.
8. Marie Gustavus, Rakveres, toiduainetekauplus.
9. Johanna Harkmanni pruugitud asjade kauplus, Tartus.
10. Keemiavabrik W. Hasselblatt, Tallinnas.
11. Anna Heht, Veltsa v., tuuleveski.
12. Jaan Heintal, Paatsalu vallas, juustutööstus ja segakauplus.
13. Ella Helder, Narvas, tubakakauplus.
14. Hendrik Hendrikson, Hallinga v., rohu- ja värvikauplus.
15. Johanna Henseleit, Tartus, toiduainetekauplus.
16. Auguste Heuer, Elva al., pagariäri.
17. A. Holst, Kavastu v., talurahvakauplus.
18. Edgar Ilmas, Kõlleste v., vesiveski.
19. Hans Ilves, Saue v., talurahvakauplus.
20. Johanna Ilves, Tallinnas, saapakauplus.
21. Aleksander Jakobson, Tallinnas, lillekasvatus.
22. V. Johanson, Tallinnas, agentuur.
23. Else Jurna, Nõmmel, koloniaal- ja toiduainetekauplus.
24. Julius Jõgi, Otepää al., segakauplus.
25. Villem Jõulu, Lelle v., elusloomade ülesost ja edasimüük.
26. Amali Kahu, Viljandis, toiduainetekauplus.
27. Mihkel Kala, Küti v., talurahvakauplus.
28. M. Kase talurahvakauplus, Paatsalu v.
29. Alide Kaus, Karksi v., toiduainete ülesost ja müük.
30. A. Keem, Tallinnas, rätsepatöökoda.
31. Johannes Kelk, Paasvere v., toiduainetekauplus.
32. Elmar Kert, Tallinnas, kellasepatöökoda.
33. Hans Kessler, Abja v., kivitee tegemine.
34. Liidia Kiesler, Võrus, einelaud.
35. Renata Kiidron, Erastvere v., väikekauplus.
36. Liisa Kiik, Narva v., vürtsikauplus.
37. Mihkel Kiis, Võisiku v., loomade ülesost.
38. Jaan Kiisk, Nõmmel, lihakauplus.
39. Mihkel Kimmel, Vao v., segakauplus.
40. Peeter Kiselev, Kose v., segakauplus.
41. Aleksander Kits, Narvas, toiduainetekauplus.
42. Elise Kivi, Pärnus, toiduainetekauplus.
43. Liidia Kivi, Paides, toiduainetekauplus.
44. Emma Kivirähk, Valgas, vürtsipood.
45. August Kliimand, Tartus, tee- ja söögimaja.
46. Hiiu-Kõrgesaare apteek, prov. F. Knoch, Kõrgesaare v.
47. Julius Kommusnar, Tartus, lihakauplus.
48. Otto Kond, Mõniste v., koloniaalkauplus.
49. Eduard Kook, Tallinnas, Hanke: palkide ettekandmine A.-S. Lignumi tehasele.
50. Theodor Koort'i sepikoda, Viljandis.
51. Johannes Koppel, Massu v., segakauplus.
52. Pesu- ja pudukauplus M. Kopperman, Tallinnas.
53. Liiguste tuuleveski, Johannes Korn, Aaspere v.
54. Emilie Korts, Narvas, toiduainetekauplus.
55. Johann Kose, Tartus, lihakauplus.
56. Karl Kraav'i kaubapood, Paadremaa v.
57. Leena Kreps, Väätsa v., kauplus.
58. Aleksander Kreus, Iisaku v., segakauplus.
59. Aleksander Kristelstein, Mäetaguse v., vürtsipood.
60. Anastasia Kroll, Küti v., lihakauplus.
61. Karl Kroll, Kunda al., segakauplus.
62. Amalie Kroon, Kuigatsi v., vürtsipood.
63. August Kroon, Tallinnas, toiduainetekauplus.
64. Boris Kruglov, Narvas, juurviljaaed.
65. Valter Kruup, Avinurme v., vürtsipood.
66. Blume-Rosa Krüger, Tallinnas, pruugitud kottide ost ja müük.
67. Toomas Kubja, Emmaste v., jahu- ja saeveski.
68. Alide Kudeviita, Valgas, segakauplus ja ajakirjanduse-äri.
69. Jaan Kulbin, Karula v., talurahvakauplus.
70. Piima- ja toiduainetekauplus T. Kulbusch, Tallinnas.
71. Rudolf Kuslapuu, Vastseliina v., õllemüük väljaviimiseks.
72. Alide Kõo, Tartus, kirjutusmaterjali- ja raamatukauplus.
73. August Käärt, Kehtna v., õllepood.
74. Jaan Kõo, Adavere v., segakauplus.
75. Aug. Alfr. Kõomägi, Valgas, jalatöödekauplus.

- 76. Friedrich Küssner, Tallinnas, välismaa firmade esindused.
- 77. Liidia Kütt, Tõstamaa v., segakauplus.
- 78. Jaan Küttis, Narvas, toiduainetekauplus.
- 79. Jaan Kүүrenberg, Abja-Paluoja, lina- ja lina-seemneost.
- 80. Eduard Landberg, Viljandis, koloniaal- ja viinakauplus.
- 81. H. Maasik, Tallinnas, toiduainetekauplus.
- 82. O.-Ü. „Naha- ja Kingsepatarbed“, Tallinnas, naha- ja hobuseriistade-kauplus.
- 83. O.-Ü. „Ostag“, Tallinnas, agentuur-kaubandus; import-eksport.
- 84. R. Pfannenstiel, Tallinnas, toiduainetekaupl.
- 85. Karl Pihlap, Elva al., koloniaalkauplus.
- 86. Elisabeth Puusik, Tartus, toiduainetekauplus.
- 87. J. Roosileht, Tallinnas, trükikoda.
- 88. H. Russi, Tallinnas, pudukauplus.
- 89. Hans Sallan, Nõmküla v., tuuleveski.
- 90. Johannes Tasa, Tartus, talurahvakauplus.
- 91. „Neftimport“ Joseph Tuch, Tallinnas, nafta ja kemikaalide import.
- 92. Hans Unt, Ambla v., segakauplus.
- 93. Anna Vanatalu, Tallinnas, seemnekauplus.
- 94. Robert Virk, Tallinnas, toiduainetekauplus.

- 95. A. Vokka ja A. Kranich, Tallinnas, paemurd-täisühing, täisosanikud Anton Vokka ja Aleksander Kranich.

Oktoobrikuu esimesel poolel tegevuse lõpetamisest teatanud firmad.

- 1. Drake ja Co, „Eestbüroo“, Tallinnas, tõlgete ja kuulutuste büroo.
- 2. Hans Ilves, Saue v., talurahvakauplus.
- 3. Heinrich Jantson, Riisipere v., toiduainetekauplus.
- 4. Eduard Kook, Tallinnas, palkide ladumine (hange).
- 5. Hans Kossas, Tallinnas, toiduainetekauplus.
- 6. A. Kreimann, Viljandis, koloniaal- ja veini-kauplus.
- 7. J. Kuus, Narvas, toiduainetekauplus.
- 8. Martin Käes, Rae v., toiduainetekauplus.
- 9. Anna Laur, Haapsalus, toiduainetekauplus.
- 10. Arnold Michelson, Viljandis, riidekauplus.
- 11. Paula Paas, Tallinnas, pudukauplus.
- 12. Palias & Mathiesen, Haapsalus, raua- ja terasasjade kauplus.
- 13. Th. Vilde „Omnia“, Tallinnas, laua- ja kööginõudekauplus.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisa № №	Elukoht
Linkvist, Johannes Madise p., ja tema abikaasa Maali-Maria Gustavi t.	31. V. 29.	R. T. L. nr. 57 23. VII. 29.	Harjum., Kolga vald.
Kolberg, Rudolf-Jakob Juhani p, ja tema abikaasa Anna Juhani t., sünd. Võsu	24. VII. 29.	„	Tähtvere v., Laane talu.
Kondás, Karl Aleksandri p., ja neiu Gerda Kusta-Augusti t. Volter	30. III. 29.	„	1) Viljandi, S. Turg 3. 2) Tartu, Uus t. 2.
Siimo, Jaan Mihkli p., ja tema abikaasa Liisa-Johanna Samueli t., sünd. Sūgis	17. XI. 28.	„	Tartum., Tähtvere vald.
Nikmann, Julius Peetri p., ja tema abikaasa Liisa Jaani t.	23. I. 29.	„	Võru, Uus t. 19.
Peterson, Eleonore Rudolphi t., ja tema abikaasa Otto Mardi p.	28. XI. 28.	„	Tartu, Kauba t. 7.
Luther, Erich, ja tema abikaasa Livia, sünd. Knorr	7. VI.	R. T. L. nr. 60 2. VIII. 29.	Tallinn, Raua 20-2.
Kask, August Jaani p., ja tema abikaasa Maali Mardi t., sünd. Seer	18. I. 29.	„	Tartum., Laiuse vald.
Saar, August Teodori p., ja tema abikaasa Niina Vladimiri t., sünd. Kljatzkina	31. XII. 28.	„	Tartu, Kastani 32.
Mägi, August Jaagu p., ja tema abikaasa Marie Hendriku t., sünd. Kirschberg	1. II. 29.	„	Võrum., Kähri vald.
Soover, Julius-Alfred Jakobi p., ja tema abikaasa Adele-Vilhelmine Johani t.	9. I. 29.	„	Valk, Kesk t. 7.
Puistama, Villem Mihkli p., ja tema abikaasa Ida Jaani t.	10. IV. 29.	„	—

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisa № №	Elukoht
Kriewinš, Eduard Reinu p. ja tema abikaasa Alma Peedu t. sünd. Pallau	8. V. 29.	R. T. L. nr. 60 2. VIII. 29.	—
Vatschajew, Iwan Nikolai p. ja tema abikaasa Anna Hansu t. sünd. Luht	10. IV. 29.	"	Viljandim. U.-Võidu vald.
Jansen, Aleksander Andrese p. ja tema abikaasa Marie Peedi t.	10. IV. 29.	"	Pati vald Matsi talu.
Lips, Hans Villemi p. ja tema abikaasa Irina Jaanuse t. sünd. Villi	8. V. 29.	"	Viljandi, Lossi t. 24.
Hirm, Samuel Jakobi p. ja tema abikaasa Pauline Jaani t	7. VI. 28.	"	Võrum. Vastsellina vald.
Laurit, Jüri Ado p. ja Naisron, Marie Ado t.	6. III. 29.	"	Pärnum. Koonga vald.
Veimann, Jüri Matsi p. ja tema abikaasa Miili Jaani t.	26. III. 29.	"	Virum. Paasvere vald.
Kemp, Aleksander ja tema abikaasa Emilie, sünd. Keeser	21. VI. 29.	R. T. L. nr. 61 6. VIII. 29.	Tallinn, Lembitu 12.
Volots, Burchardt-Georg ja tema abikaasa Anna Pilder, Edgar Johani p. ja tema abikaasa Martha-Elisabeth Gustavi t. sünd. Laidorf	21. VI. 29.	"	" Võrgu t. 10.
Nachtigal, Robert ja neuu Priegnitz Eugenie Del-Tredici, Francesko ja tema abikaasa Adelaide sünd. Paast	14. VI. 29.	"	Nõmme, Metsa t. 7.
Traat, Karl Jaani p. ja tema abikaasa Hilda Tõnu t. Vastalu, Aleksander ja Simastel, Margarita Kompa, Johann Johani p. ja tema abikaasa Elvine-Marie.	21. VI. 29.	"	1) Tallinn, V. Viru t. 15. 2) " Tehnika 11.
Starvusitovski, Paul Andrei p. ja Ziehr Jenny Karli t.	"	"	" Poska 27—3.
Mihkelson, Ernst Josepi p. ja neuu Sarapuu, Hildegard-Pauline Peetri t.	"	"	" Soo l. 6—3.
Villmann, Karl Jakobi p. ja Kinger, Amanda Otto t.	21. VI. 29.	"	1) Nõmme, Jaama t. 14. 2) Tallinn, Pikkjalg 3.
Schmuljan, Scholem Josseli p. ja neuu Kropmann, Ester Leibi t.	5. VII. 29.	"	Tallinn, S. Juhkent. 32—15.
Mikk, August Johani p. ja tema abikaasa Ella, Hendriku t.	27. III. 28.	"	Võru, Kreutzvaldi 36.
Murd, Peeter Ado p. ja Juurikas, Lisette Jüri t. Zimmermann, Toomas Kotteri p. ja neuu Sarahis, Amanda Jaani t	25. IV. 29.	"	Tartum., Tammistu vald.
Pallon, Leonhard Mihaili p. ja tema abikaasa Selma Hendriku t.	18. IV. 29.	"	" Elistvere vald.
Emblik, Johan Andrese p. ja tema abikaasa Juulie Johani t.	"	"	1) Riias, Alberti t. 9. 2) Tartu, Vallikraavi 3.
Kerberg, Karl Samueli p. ja tema abikaasa Veronika Heinrichi t. sünd. Suija	16. II. 29.	"	Valgam., Jõgeveste vald.
Vald, Ber (Boris) ja tema abikaasa Rassa, sünd Ogu	8. V. 29.	"	—
Pohlandt, Aleksander ja tema abikaasa Armilda	26. VII. 29.	R. T. L. nr. 62 9. VIII. 29.	1) Tallinn, Pikkjalg 2, 2) " Lühikejalg 3—1.
Porohov, Johann ja tema abikaasa Julie	17. VIII. 28.	R. T. L. nr. 61 6. VIII. 19.	Valk, Poska t. 2.
Linkvest, Andres ja tema abikaasa Anna, sünd. Leedrik	4. XII. 28.	"	Tartu, Kesk t. 3.
	12. IV. 29.	"	Tartu, Maarjamõisa 56.
	28. VI. 29.	R. T. L. nr. 63 13. VIII. 29.	Tallinn, Maakri t. 4.
	4. VI. 29.	R. T. L. nr. 64 16. VIII. 29.	Nõmme, Vahe t. 12.
	14. VI. 29.	"	Tallinn, S. Tartu mnt. 70.
	7. VI. 29.	"	Pril t. 14.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisa № №	Elukoht
Gernhardt, Robert ja tema abikaasa Barbara Ruth sünd. Ströhm	14. VI. 29.	R. T. L. nr. 64 16. VIII. 29.	Tallinn, Tõnismägi 6.
Kressel, Aleksander ja tema abikaasa Emilie Kalmin, Jaan ja tema abikaasa Susanna sünd. Utmann	"	"	" V. Tartu mnt. 11.
Härg, Tõnu Peetri p. ja neiu Gavrilov, Pauline Nikolai t.	"	"	Kohila vald.
Aun, Jüri ja tema abikaasa Salme	28. VI. 29.	R. T. L. nr. 66 23. VIII. 29.	Harjum. Kõnnu vald.
Neuberg, Johan Johani p. ja tema abikaasa Luise Amalie Jüri t. sünd Klaus	"	"	Kuimetsa vald.
Valge, Aleksander ja tema abikaasa Miina, sünd Hint	12. VII. 29.	"	Harjum. Rae vald.
Heidenthal, Boris Aleksandri p. ja tema abikaasa Olga Johani t.	5. VII. 29.	"	Saarem. Lümmada vald.
Schneider, Valfried ja tema abikaasa Marta sünd. Harting	"	"	Tallinn, V. Balti teh. 44—8.
Blundt, Martin ja tema abikaasa Marie	"	"	Tallinn, Tatari t. 7.
Leiter, Karl Karli p. ja tema abikaasa Pauline-Marie sünd. Järves	"	"	" Kauba t. 13—6.
Raudsepp, Julius-Voldemar ja tema abikaasa Ernestine sünd. Kräusslach	"	"	Haimre vald, Orgita as.
Thomson, Arthur-Joseph Konstantini p. ja tema abikaasa Lydia Hendriku t. sünd. Mägi	23. V. 29.	"	Tartu, Aia t. 18.
Sersant, Karl Jaani p. ja tema abikaasa Salme Mihkli t. sünd. Sisask	21. XI. 28.	"	" Öonne t. 26—2.
Volmer, Johannes Samueli p. ja tema abikaasa Elisabet Juhani t. sünd. Nolk	23. V. 29.	"	" Rütüti 11.
Puksa, Ernst Evaldi p. ja tema abikaasa Emma Mihkli t. sünd. Ebrus	22. III. 29.	"	Tartum. Pangodi vald.
Davõdov, Mihail Georgi p. ja tema abikaasa Emma Johani t.	30. X. 28.	"	Võrum. Räpina vald.
Velt, August Jakobi p. ja Tagomaa, Ella Joosepi t. Kraag, Peeter Johani p. ja tema abikaasa Ida Jakobi t. sünd. Sklave	11. III. 29.	"	Valgam. Kuigatsi vald.
Poroschna, Jaan Johani p. ja tema abikaasa Julie-Lovise Kusta t. sünd. Ennokson	19. III. 29.	"	Kuigatsi vald, Kuigatsi as.
Reinkort, Villem ja tema abikaasa Juuli, sünd. Kuurmann	22. III. 29.	"	Tartu, raudtee maja nr. 5.
Johannes, Adolf ja tema abikaasa Minna, sünd. Käär	28. II. 29.	"	Tartum. Tammistu vald
	3. VII. 29.	"	Türi, Koidula t. 11.
	"	"	Rakvere vald, Kloodi as.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Põllumajandus ja tööstus väliskaubanduses.

1928. aastal oli hindade konjunktuur Eesti väliskaubandusele väga soodus. Sisseveekaupade suurmüügiindeks tol aastal oli 101 eelmise aasta

108 vastu; eksportkaupade indeks aga tõusis 122 pealt 144 peale. Eksporteeritavate põllumajandus- saaduste indeks näitab tõusu 131 pealt 152 peale, kuna tööstussaaduste indeks tõusis 127 pealt 139 peale. Tööstuslike sisseveoainete indeks seevastu langes 94 pealt 87 peale. See soodus kon-

junktuur mõjutas osalt ka väliskaubanduse läbikäigu kasvu 28% võrra, võrreldes 1927. aasta läbikäiguga.

Kaupade sissevedu viimase 3 aasta jooksul näitab milj. kroonides järgmist pilti:

	Põllumaj. saadusi	Tööstusl. saadusi	Puumat.	Muid toidu- ja maitseain.	Kokku
1928	38,5	77,8	0,4	14,6	131,3
1927	22,2	61,4	0,2	12,6	96,4
1926	28,5	54,3	0,3	12,4	95,5

Eriti hoogsasti on tõusnud teravilja sissevedu, mis tunduvalt on mõjutanud meie kaubabilansi väljakujunemist. Põllumajandussaaduste import eelmise aastaga võrreldes kasvas 73,5% võrra, kuna tööstussaaduste sissevedu näitab tõusu 26,6% võrra. Tööstussaaduste hulgas on tõusnud nimelt valmissaaduste sissevedu, kuna toorainete sissevedu näitab vaid vähest kasvu.

Kuna kogu sissevedu tõusis 33,3% võrra, on samal ajal meie eksport suurenenud kõigest 20,2% võrra.

Eksport jaguneb milj. kroonides üksikutele kaubarühmadele järgmiselt:

	Põllumaj. saadusi	Tööstussaad.	Puumat.	Teisi toidu- ja maitse	Kokku
1928	58,6	45,0	21,5	2,0	127,1
1927	52,5	38,4	14,0	0,9	105,8
1926	45,0	37,1	13,3	0,8	96,2

Põllumajandussaaduste eksport tõusis, võrreldes eelmise aastaga, 11,6% võrra, kusjuures erilist tõusu näitas karjasaaduste väljavedu (19,4%). Lina väljavedu on 1926. a. 12,7 pealt 9,8 milj. kroonile vähenenud, tööstussaaduste väljavedu 17,3% võrra, kusjuures erilist tõusu on näidanud tselluloosi väljavedu (2,1 milj. kr. 4,8 milj. kroonile). Samuti on soodsa konjunktuuri tõttu tunduvalt tõusnud ka metsamaterjali väljavedu.

Läbirääkimised Eesti-Soome-Rootsi purjelaevaomanikkude vahel minimaal-veotariifide asjus rannasõidus.

Juba pikemat aega kestavad läbirääkimised Eesti-Soome ja Rootsi purjelaevaomanikkude vahel minimaalveotariifide sisseadmise ning ühtlustamise asjus metsamaterjalide veos Soomest ning Rootsist Daani- ja Saksamaale. Soome laevaomanikkude Ühing on töötnud välja minimaal-tariifid nimetatud vedude alal, kusjuures langevad karistuse alla laevad, kes ei pea kinni maksmapandud minimaaltariifidest. Samasugune kord yalitseb ka Rootsis. Ka Eesti purjelaevaomanikud on seni kõigiti püüdnud toetada seda korda, pidades teataval määral kinni Soome ja Root-

sis maksvaist minimaaltariifidest. Nüüd on Eesti Laevaomanikkude Ühing 29. oktoobril s. a. kutsunud kokku purjelaevaomanikkude koosoleku, millest võtavad osa ka Soome ja Rootsi purjelaevade omanikkude esindajad. Koosolek on peaaegselt pühendatud minimaaltariifide küsimusele.

Koosolek peetakse ära Tallinnas Lai t. 45 kell 6 õhtul.

Rahvusvaheliste kaubanduskodade nõukogu koosolekud.

18. oktoobril s. a. algasid Pariisis rahvusvaheliste kaubanduskodade nõukogu istungid, millest osa võtab Eesti rahvuskomitee poolt kaubandus-tööstuskoja juhatuses esimees hr. Joakim Puhk. Sellel nõukogu istangjärgul töötatakse läbi ja valmistatakse ette küsimused rahvusvaheliste kaubanduskodade kongresside jaoks, mis peetakse iga paari aasta järele vaheldamisi ühes või teises riigis. Eesti kaubandus-tööstuskoja esindajad on seni osa võtnud kahest kongressist Stokholmis 1927. aastal ja tänava suvel Hollandis. Kuid seal viibisid koja esindajad informatsiooni mõttes, ilma et neile oleks antud hääleõigust küsimuste otsustamisel. Rahvusvaheliste kaubanduskodade organisatsiooni põhikiri näeb ette, et üksikud maad võivad olla selle rahvusvahelise koon-duse liikmed ainult rahvuskomiteede kaudu, mille moodustavad teataval maal olevad majanduslikud organisatsioonid. Tänavu moodustatigi Eestis selline rahvuskomitee, mille esimeheks on hr. Joakim Puhk. Nüüdsest peale on Eesti ka nimetatud ülemaailmses majanduslikus organisatsioonis täisõiguslik liige.

Teadaanne merimeestele,

välja antud veeteede valitsuse tuletornide ametist nr. 10. Tallinn, 11. oktoobril 1929. a. Kõik sihid on õiged, mere poolt. Nr. 80. Narva lahes, Mahu varjusadamas on üles seatud üks automaatlatern, mis valgustab, tehes 120 plinki minutis, järgmiselt: roheline tuli kaldast kuni 164°; valge tuli 164° kuni 182°; punane tuli 182° kuni 210°. Kaugelepaistvus 5 ml. Tuli asub puuposti otsas, kõrgus merepinnast 6 m. Asukoht: 59° 31,2' N, 26° 48,6' O.

E. v. tulet. nimekiri 1928. nr. 5-b.

Eesti kaart nr. 19. Vaata eelteade nr. 9/25 1929.

Nr. 31. E. v. topo-hüdrograafia-osakonna poolt on uuesti välja antud merekaart nr. 11 Sõrveveri. Mõõt 1:100000. Lühendused Eesti ja Inglise keeles. 01 20 1929

Soome :

Tsemendiekspordi kavatsused Soomest. Pärast seda, kui Soome tsemenditehased ümberehitused on viinud lõpule, hinnatakse nüüd juba selle tööstusharu toodanguvõime $2\frac{1}{2}$ milj. tünni peale. Soome tsemendi tarvitus hinnatakse k. a. $1\frac{1}{2}$ milj. tünni peale, seega peab välisurgu otsima 1 milj. tünni jaoks. Kuna Euroopa turgudel suure võistluse pärast on vähe väljavaateid turu leidmiseks. (Mittmel maal müüakse väljaveoks tsemendi odavam hinnaga kui kodumaal, näiteks müüvad Rootsi tehased oma maal à 8.50 Kr. tünn, ning ekspordiks à 5.— Kr. tünn fob), siis on soomlastel kavatsus tsemendi eksporteerida Lõuna-Ameerikasse. Argentiinast ja Brasiiliast olevatki tsemenditehased juba saanud järelepärimisi kauba hinna kohta.

Rootsi tulitikustrust, kes on omandanud suurema osa Rootsi puu- ja tselluloositööstuse aktiivide, on viimasel ajal ka Soomes sondeerinud pinda tselluloositööstuse ülevõtmise kavatsusega. Selle kavatsuse vastu on juba ajakirjanduses tõstetud häält. Hoiatatakse, et kui tselluloositööstus läheb välismaa trusti kätte, siis sünnitab see suurt kahju Soome rahvamajandusele ning Soome rahvale.

Daani :

Daani majanduslik konjunktuur on hästi paranenud: viljasaak on üle keskmise, tööpuudus langenud ja viimase kolme kuu väliskaubandus haruldaselt soodus. Kuid siin ei käida põhimõtte järele, et häda õpetab. Ka hea konjunktuuri juures otsitakse teid omamaa majanduse tõstmiseks. Selle juures ei loodeta ainult valitsuse peale, vaid on arenenud ka seltskondlik omaabi. Siin võiks tuua järgmisi näiteid: puu- ja viljakasvatavate ühing koputab tarvitajate südameile manitsedes tarvitada omamaa saaki ja teisest küljest pöörab ta valitsuse poole nõudmisega, et see annaks määruse, mille põhjal kõik välismaa puu- ja aiavili märgitaks ära, isegi tomatid. Sellele soovile tullakse vastu ja nüüd on kõik puuviljamüüjad 15. sept. kuni 31. det. sunnitud puu- ja aiavilja märkima ära, tähendab — sel ajal, mil veel omamaa saadused on turul. Kui siis Kopenhaageni peajaama kioskis müüakse välismaa õunu, teevad ajalehed skandaali ja nõuavad, et sunnitagu kiosk müüma Daani õunu, nii nagu nad on kohustatud müüma ainult Daani šokolaadi. Ka välismaa mööbel kuulub nüüd märkimise alla. On ette kirju-

tatud, kui suurte tähtedega ja kus kohal peab olema kirjutatud „Udenlandsk“. Kui siis ülemaise kihutusorganisatsiooni „Tansk Arbejde“ tegelane nägi mööbli näitusel kaupu, mis olid märgitud ainult „importeret“, tõstetakse importööri peale kaebus majandusministeeriumi määruse mittetäitmise üle ja asi tuleb likvideerimisele kas ministeeriumis või kohtus. Tarvitaja valvab kaupmehe järele ja tahab teda teha patrioodiks.

Samuti ettevaatuse abinõuna tuleb märkida ära diskontoprotsendi tõstmist 5% pealt $5\frac{1}{2}$ % peale, kuigi seda praegune sisemine majanduslik seisukord ei nõua. Selle sammu vajadust selgitatakse Inglise diskontoprotsendi tõstmisega ja ta sihtivat välismaale müüdud Daani obligatsioonide rutulise tagasituleku takistamisele.

Daani ja Tšehhoslovakkia vahel on tulnud kokkuleppele, et kaubaleping astub jõusse ka Gröönimaa kohta. Enamsoodustuse klausli põhjal peaks see meilegi saama osaks. Kuivõrra aga meil sellest tegelikult oleks kasu, tuleks võtta kaalumisele.

Rootsi :

Hea põllusaagi ja soodsa konjunktuuri juures tööstuse kui ka kaubanduse alal kaebab suurem osa maa majanduselu kandjatest raskete aegade üle. See kaebaja on Rootsi põllumees. Olgugi, et augustikuu väljavedu ületas sisseveo tervelt 34,5 milj. krooni võrra, mis tegi aasta esimese 8 kuu kaubabilansi 10 milj. krooniga aktiivseks, hoolimata sellest, et põld andis keskmisest paremat saaki, matab odav põllusaaduste import põllumehe hinge kinni. Deputatsioon deputatsiooni järele käib häda kaebamas küll kuningale, küll valitsusele. Kuid abi pole näha, sest üks abinõu, mida teatakse soovitada oma maa saaduste kaitseks, nimelt kaitsetollide maksmapanek, ei lähe Rootsi parlamendi praeguse koosseisu juures läbi. Pealegi on Rootsi valitsus oma välisministri suu läbi lasknud Genfis kinnitada, et majanduskonventsiooni resolutsioone tuleb täita, nimelt aga hoiduda tollide tõstmisest.

Keset kaebid tuli uus rabav teade: Saksamaa mõtleb tõsta tolle põllu- ja karjasaaduste pealt, ja seda nimelt 15. veebruarist 1930. a. peale, ajast, millal lõpeb praegu mõlema maa vahel maksev kaubaleping. Mis see Rootsi jaoks tähendab, seda näitab kujukalt muuseas või väljaveo küsimus. Rootsi eksporteeris võid 1928. aastal 43,5 milj. kr. väärtuses ja käesoleval aastal tõuseb see arvatavasti 74 milj. kr. peale. Üks kolmandik kogu

või väljaveost läheb Saksamaale. Tõstab nüüd Saksamaa võitoli 27,5 kuldmarginast 50 kuldmarginani 100 kg pealt, siis on väljaveo võimalused sinna hoopis otsas, sest praegu on või produktioonihinna ja turuhinna vahe juba minimaalne. Ja 1 öör hinnavahet teeb kogu ekspordi väärtusest oma 240.000 kr. välja.

On käimas läbiriikimised kaubalepingu uuen- damiseks Saksamaaga. Need peetakse Stokhol- mis ja Rootsi on välja pannud paremad asjatund- jad. Kuuldavasti on vähe lootusi olemas, et Sak- samaa suuremaid järeleandmisi teeks, vaid ta katsub oma tarvidust katta odavamate produk- tidega Venest, Poolast ja mujalt.

Uusi seadusi ja määrusi.

Täiendav määrus automobiilide ja mototsüklet- tide üle piiri laskmise korra kohta.

(Alus: tollisead. § 347).

Määrus 13. VII 1922. a. automobiilide ja mototsüklettide üle piiri laskmise korra kohta RT. 146 — 1923. a. ja täiendatud tema määruste- ga: 3. IX 1926. a. nr. 1699 — RT. 68 — 1926 ning nistri määrusega 12. XII 1923. a. nr. 4499 — RT. 146 — 1923. ja täiendatud tema määrustega: 3. IX 1926. a. nr. 1699 — RT. 68 — 1926 ning 22. III 1928. a. nr. 12428 — M — RT. 29 — 1928) muudetakse ja täiendatakse §§ 7 ja 12 osas ning need §§-id pannakse maksma järgmi- ses redaktsioonis:

§ 7. Triptiku tähtaeg automobiili või mo- totsükleti Eestist väljaviimisel nende tollita ta- gasitoomiseks on kuus kuud, arvates esimesest väljasõidupäevast (ka selle päeva võttes arves- se) ja automobiili või mototsükleti sissetoomisel Eestisse tagasiviimiseks välismaale on kolm kuud, arvates esimesest sissesõidupäevast (ka selle päeva võttes arvesse).

Tarvilistel ja põhjendatud kordadel võib tol- lidirektor neid tähtaegu pikendada: Eestist väl- javiimisel — kolme kuu võrra, Eestisse sisse- toomisel — pooleteise kuu võrra.

§ 12. Rahvusvaheliste autoklubide koonduste liidu („Association International des Automobi- les Club reconnus“) liikmete automobiilid ja mo- totsükletid lastakse läbi, Eesti Auto-Klubi vas- tutusel, ka eriliste rahvusvaheliste, vastava klubi poolt välja antud, tollipassikaustikute järgi („Carnet de Passages en Douanes“), nendes kaustikutes lähemalt ära tähendatud alustel ja tingimustel.

Tähtaeg Eestisse sissetoodud automobiili või mototsükleti tagasiviimiseks välismaale on iga sissesõidu kohta kolm kuud, kuna Eestist välja- veetud automobiili tagasitoomiseks Eestisse, sa- muti iga väljasõidu kohta — kuus kuud, mõle- mal korral aga tollipassikaustiku üldise maks- vuse tähtaja piirides.

Tarvilistel ja põhjendatud kordadel võib tol- lidirektor neid tähtaegu pikendada tollipassikaus- tiku üldise maksvuse tähtaja piirides: Eestist väljaviimisel — kolme kuu võrra, Eestisse sis- setoomisel — pooleteise kuu võrra.

Märkus: Nimetatud liidu autoklubide ni- mekirja ja tollipassikaustiku blankett-vormulaari ehitab Eesti Auto-Klubi ühes tarvilise vastutuskir- jaga majandusministeeriumile heakskiitmiseks ja korraldamiseks.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee ot- sustas tunnistada:

1.

I. A. Sisseveotariifis.

Luffast pesemise käsn (mačalka), palista- tud puuvillase paelaga, käsna otstel puuvillasest paelast aasad, t. t. § 62 p. 4 alla kuuluvaks (T.-k. otsus nr. 3152 — 2. X 29. a.).

Tselluloidist õhuke tahvel, tihedasti läbi löö- dud väikeste aukudega, t. t. § 68 alla kuuluvaks kui tselluloid ületöötamata tahvlites (T.-k. otsus nr. 3093 — 11. IX 29. a.).

Revolvri osad t. t. § 159 p. 1. alla kuulu- vaks kui käsilaskeriistade osad, mitte tarbeasjad, t. s. § 216 kohaselt (T.-k. otsus nr. 3149 — 2. X 29. a.).

Magneeto t. t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks kui elektritarbeasi (elektriaparaat), mitte elektro-

dünamomasin (T.-k. otsus nr. 3148 — 2. X 29. a.).

Pakivedamise neljarattaline väike platvormvanker, millele platvormi alla taha on paigutatud elektrimootor ja keskkoha elektripatarei, vankri ees juhtimise abinõud ja juhi koht, t. t. § 173 p. 2 alla kuuluvaks kui vedruplatvorm ja peale selle eraldi elektrimootor — § 167 p. 3 ja elektripatarei § 169 p. 1 alla kuuluvaks (T.-k. otsus nr. 3139 — 2. X 29. a.).

T. t. § 177 p. 2-b alla kuuluv paber, lahtivõetud kirjaümbriku taoliselt välja lõigatud, keskkoha õlilakiga läbipaistvaks tehtud, t. t. § 177 p. 2-e alla kuuluvaks (T.-k. otsus nr. 3137 — 2. X 29. a.).

Umbes 3 mm. paksune villane korrutatud värviline lõng, määratud vaipade punumiseks, t. t. § 186 p. 3-b alla kuuluvaks (T.-k. otsus nr. 3161 — 9. X 29. a.).

Villane kangas niitidega, mis korrutatud siid- ja villastest lõngadest, siidi niidis alla 20% üldisest kaalust, terves kangas siidi alla 20%, t. t. § 199 vastava p. + 20% alla kuuluvaks kui villane kangas siidi sisaldusega alla 20% t. s. § 216 kohaselt (T.-k. otsus nr. 3105 — 18. IX 29. a.).

Polsterdatud ja ületõmmatud hõreda puuvillase kangaga rauast tugitool; tooli istekoht seisab koos kahest ühe-teise peal olevast korrast, mis hingede abil lahti käivad ja mille sisemine külg moodustab madrati, istekoha lahtitegemisel muutub tool voodiks, t. t. § 153 p. 1 alla kuuluvaks kui rauast teosed üle töötatud (T.-k. ots. nr. 3163 — 9. X 29. a.).

Kaitsetollid, mille raamideks siidist või nahast mask, t. t. § 170 alla kuuluvaks (T.-k. otsus nr. 3165 — 9. X 29. a.).

Seinakell, mille mehhanism pannakse liikuma väljast tuleva elektrivoolu abil, keret ei saa mehhanismist instrumentideta lahutada, t. t. § 171 märkus 2 alla kuuluvaks (T.-k. otsus nr. 3157 — 9. X 29. a.).

Kohvrite vulkaanfiibrist nurgad, tarvitavad kohvri nurkade ühendamiseks ja kaitseks, t. t. § 177 p. 1-d alla kuuluvaks kui vulkaanfiibrist teosed eraldi nimetamata (T.-k. otsus nr. 3158 — 9. X 29. a.).

2.

II. A. Väljaveotariifis.

Kanepistakud, tõrvatud, t. t. üldmärkus 1 alla kuuluvaks kui kanepitakust teosed (T.-k. otsus nr. 3166 — 9. X 29. a.).

3.

Kuna viimasel ajal on kerkinud päevakorrale küsimus, kas võib õlilinaseemet lahtiselt välja vedada, siis teatab majandusministeeriumi kaubandusosakond, et vab. val. määruses lina ja linaseemnetega kauplemise kohta (RT. 83 — 1926) puudub nõue, et õlilinaseemet võib vedada välja ainult kottides, nagu see on nõutud külvisemnete kohta.

Küll aga on seatud üles nõue, et linaseemned, mis ei vasta külvilinaseemnete nõuetele ja veetakse välja kottides, peavad viimastel kandma pealkirja „õliseeme“. Sellest järeldus, et õliseemet võib vedada välja ka lahtiselt.

Alus: Majandusministeeriumi kaubandusosakonna kiri 15. oktoobrist 1929. a. nr. 4792—K.

Alla k. H. Kukk,
tollidirektor.

Turgude ülevaade.

Teravili, jahu, kartul. Teraviljaturul on ilmunud nüüd ka kodumaa vili, kuid seegipärast on rukki sissevedu — vististi küll tollitõstmise ootel — viimasel ajal muutunud elavaks. Konkureerivad Saksa ja Poola rukis, mida noteeritakse 13,70—14,00 kr. Kodumaa rukki hinnad püsivad samal kõrgusel, kuigi seda on turul vähesel määral. Eesti nisu noteeritakse 23,70 kuni 24,00 kr. Hea kaerasaak on põhjustanud elava pakkumise, nii et Saksa toidukaarte sissevedu on lõpnud. Kodumaa kaeru noteeritakse 11—12,20 kr. Kaitseväge intendantuur maksab hea kauba eest 2,62 kr. puudast. Linnakseotrade

hind on 15,30—15,60 kr. ja õllevabrikud ostavad selleks kodumaa otri.

Kartuliekспорт on alanud, kuid areneb nõrga nõudmise tõttu välismaalt väga pikkamööda. Seni on Soome olnud peaaegu ainus meie kartuli ostja. Eksportkartuli hinnad on 3,00—3,30 kr. Viinavabrikute poolt makstav hind ulatub 2,50 kuni 2,75 kroonile. Tänu madalatele kartulihindadele on ka kartulijahu, kartulisiirupi ja glükoosi hinnad tunduvalt langenud.

Karjasaadused: Või hinnad on 3,03 kuni 3,08 kg. Või ekspoteeritakse peamiselt Saksa maale. Munahinnad on tõusnud väga kõrgele:

kast — 360 tk. — 39.60—41.40 kr. Sealihha 1.20 kuni 1.30 kg. Loomaliha 0,50—0,75 kg.

Linaturg. Turule on ilmunud esimesed partiid tänavasi linu, Petseri R 16,50—19,00 kr. pd. Hinnad seisavad umbes 10 kr. madalamal kui läinud sügisel. Seda hindade langemist seletatakse Vene linaekspordi mõjuga, mis näitab järgmisi andmeid: 1926 — 20.000 tn., 1927 — 25.000 tn., 1928 — 35.000 tn. 1929./30. aastatel loodetakse ekspordeerida Venest 50—60.000 tonni linu. Kui arvata Lääne-Euroopa saaki 40.000 tonnile ja Lääne-mere maade ekspordi (välja arvatud Vene) 50.000 tonnile, siis saame eelmisest aastast suurema kvantumi, millest tuleb järeldada hindade langemist.

Linaseemned tänavu on kvalitatiivselt saanud väga head, kuigi neid on napilt. Ometi võib siin arvestada teatava ekspordiga, seda enam, et Läti ekspordöörid oma tarvituse osalt Eestis katta kavatsesid. Õliseemned noteeritakse 26,25 kuni 26,85 kr., külviseemned 28,10—28,70 kr.

Õlid. Petrooleumi hind on võistluse tagajärjel langenud ja ulatub 15—15.50 kroonile. Seevastu on aga bensiini importöörid moodustanud kartelli, mis on põhjustanud hindade tõusu. Nii Ameerika kui ka Vene bensiini noteeritakse 44,15—46,90 kr.

Karjasaaduste hinnad Londonis

18. oktoobril 1929. a.

Võid:

Daani	196 kuni 200	sh. per cwt.
Uus Méremaa	174 „ 190	„ „ „
Eesti	noteerimised	puuduvad.
Siberi	168 kuni 172	sh. per cwt.

Võihindade noteerimistes muutusi ei olnud. Turu seisukord on püsinud endiselt kindlana, kuid nõudmises ei olnud erilist elavust märgata. Praeguste kõrgete hindade põhjuseks tuleb peamiselt pidada saada oleva või nappust ja kuna saadetiste suurenemist nii pea ei ole ette näha, siis peetakse võimalikuks, et võihinnad, kui mitte ei tõuse, siis samal kõrgusel mõnd aega püsida võivad. Kopenhaagenis noteeriti ametlikult võid läinud nädalal muutumatult 332 krooniga.

Peekoni:

Daani	102 kuni 108	sh. per cwt.
Rootsi	102 „ 106	„ „ „
Eesti	100 „ 103	„ „ „
Poola	94 „ 100	„ „ „

Peekoni hindades muutusi ei olnud. Turul valitses kindel seisukord ja nõudmine oli õige hea. Erilist huvi oli märgata Daani peekoni vastu, mida oli suurel arvul saadaval. Balti riikidest pärale jõudnud peekoni oli heas nõudmises, kuid saadetised olid väikesed. Põhja-Inglismaa turgudel valitses üldiselt kindel seisukord, nõudmises aga ei olnud suuremat elavust märgata.

Munad:

Daani	20/6 kuni 21/—	per 120 tk.
Belgia	17/— „ 19/—	„ 120 „
Eesti	noteerimised	puuduvad.

Munade hinnad näitasid väikest tõusu. Nõudmine ei olnud kuigi elav. Saadetised olid väikesed ja eriti vähe oli paremat sorti mune saadaval. Saada olevate munade nappust tulebki pidada praeguste kõrgete hindade peapõhjuseks.

Toiduainete turg.

London.	
28. X. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.	
Northern Manitoba	£ 51/—
Hard Winter	42/6
Rosario Santa	42/9
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	36/—
Austraalia	33/—
Kansas	35/3
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 376 Ingl. naela.	29/7 ¹ / ₂
California, kaal — 424 Ingl. naela	40/9
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	19/6
Canada Nr. 2	—
26. X. Linad, cif.	
Riga	62.0

Pärnu H. D.	£ 62.0	
Slanetz U/A Medium	„ 67.0	—
26. X. Bacon, kaal 112 Ingl. n.		
Iiri	sh. 108.0	114.0
Daani	„ 104.0	110.0
Kanada	„ 106.0	108.0
Hollandi	„ 101.0	108.0
Munad, kaal — 120 Ingl. naela		
Inglise	sh. 80.0	82.0
Daani	„ 21.6	28.0
24. X. Või, kaal — 112 Ingl. n.		
Uus-Merimaa	„ —	—
Austraalia	„ —	—
Daani	„ 198.—	206/—
Läti	„ —	—
„ soolatud	„ —	—
Eesti	„ —	—
„ soolatud	„ —	—
Siberi	„ 168.—	170/—
Uus Merimaa	„ 182.—	183/—

Hamburg.

28. X. Nisu.

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	247—250
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		13.90
Western II, cif 100 kg. eest loco fl.		—
Hard Winter II, 100 kgr. eest termiin	fl.	12.05
Ameerika jahu, 100 kgr. eest termiin	\$	

Rukis.

Sisemaa, tonni eest loco . . .	Rmk.	188—190
--------------------------------	------	---------

Kaerad.

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	188—190
---------------------------	------	---------

26. X. Odrad, suve

Sisemaa, tonni eest . . .		182—212
---------------------------	--	---------

Odrad, talve (hünavused).

Sisemaa, tonni eest . . .		170—174
---------------------------	--	---------

Suhkur.

okt.		11/ 03/4
nov. — dets.		10/6
aprill — juuni		11/1 ¹ / ₂
Rüis Burmah II, 50 kg. eest	"	14/3

Rasv.

American Purelard eest	\$	28 ⁷ / _s
Steamlard	"	27

Või, Berliini en gros hinnad, tsentneri eest:

Sisemaa või I sort	Mk.	185.—
" " II "	"	168.—
" " III "	"	152.—
Eesti	Mk.	194—195
Läti punane	"	195—197
" must	"	191—193
Uus Merimaa	"	195—
Siberi	"	187—187

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	16. X	17. X	18. X	19. X	21. X	22. X	23. X	24. X	25. X	26. X	28. X
Frank	123.88	123.86	123.88	123.89	123.87	123.85	123.87	123.86	123.86	123.85	123.83
Dollar	4.8671	4.8703	4.8722	4.8735	4.8773	4.8778	4.8766	4.8803	4.8792	4.8776	4.8795
Rootsi kroon	18.13 ⁷ / _s	18.14 ¹ / _s	18.14 ³ / _s	18.148	18.15 ¹ / _s	18.15 ⁵ / _s	18.15 ¹ / ₁	18.158	18.16	18.15 ⁵ / _s	18.16 ³ / _s
Daani kroon	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s
Norra kroon	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ⁷ / _s	18.20 ³ / _s
Saksa mark	20.40 ¹ / ₄	20.40 ¹ / ₈	20.40 ¹ / ₈	20.398	20.40 ¹ / ₈	20.40 ¹ / ₈	20.40 ¹ / ₈	20.40 ¹ / ₈	20.40	20.39 ⁵ / _s	20.39 ¹ / ₄
Soome mark	193.62	193.70	193.62	193.75	193.87	194.20	194.—	194.07	194.25	194.06	194.06
Floriin	12.0968	12.0975	12.0962	12.0975	12.1025	12.1037	12.0975	12.0987	12.10	12.0981	12.09 ¹ / ₂
Liira	92.98	92.05	93.06	93.10	93.15	93.13	93.10	93.11	93.09	93.10	93.13
Helveetsia fr.	25.17	25.17 ⁵ / _s	25.17 ⁵ / _s	25.18	25.178	25.18	25.17 ⁵ / _s	25.16 ⁷ / _s	25.178	25.17	25.18
Čehhosl. kr.	164.37	164.43	164.50	164.53	164.59	164.70	164.65	164.72	164.75	164.75	164.65
Belgia frank	34.87	34.87	34.87 ¹ / ₄	34.878	34.88 ³ / _s	34.88	34.87 ¹ / ₄	34.87	34.87	34.86 ³ / ₄	34.86 ⁵ / ₈
Sillingid	34.63	34.63	34.66	34.68	34.70	34.71	34.70	34.61	34.73	34.72	34.72
Pengo	27.89	27.89	27.90	27.91	27.89	27.90	27.91	27.91	27.92	27.91	27.92
Latt	25.22	25.21	25.21	25.22	25.221	25.21	25.21	25.21	25.22	25.21	25.21
Litt	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.87	48.75
Červ.	9.45	9.46	9.46	9.46	9.46	9.47	9.46	9.47	9.48	9.48	9.48
Eesti kroon	18.22	18.20	18.21	18.20	18.22	18.20	18.21	18.20	18.21	18.20	18.20
Höbe p/unts	23 ¹ / ₈	23	23 ¹ / ₁₆	22 ¹⁵ / ₁₆	22 ¹³ / ₁₆	22 ¹⁵ / ₁₆	23/—	23/—	23 ¹ / ₈	23/—	22 ¹⁵ / ₁₆
Plaat. p/unts				240/—						240/—	
Kuld p/u.										84/11 ¹ / ₂	

	B E R L I N										
	16. X	17. X	18. X	19. X	21. X	22. X	23. X	24. X	25. X	26. X	28. X
Naelsterling	20.399	20.422	20.40	20.398	20.396	20.402	20.398	20.398	20.397	20.398	20.393
Frank	16.47	16.47	16.47	16.47	16.465	16.47	16.465	16.47	16.47	16.465	16.465
Dollar	4.1910	4.1900	4.1880	4.1850	4.1835	4.183	4.183	4.181	4.1805	4.181	4.18
Rootsi kroon	112.46	112.45	112.44	112.41	112.38	112.36	112.36	112.36	112.35	112.30	112.27
Daani kroon	112.04	112.05	112.04	112.04	112.05	112.04	112.04	112.04	112.04	112.00	112.03
Norra kroon	112.02	112.02	112.02	112.02	112.00	112.02	112.01	112.02	112.02	111.99	111.98
Soome mark	10.529	10.528	10.521	10.515	10.509	10.508	10.51	10.506	10.503	10.501	10.497
Floriin	168.59	168.62	168.64	168.63	168.57	168.57	168.56	168.62	168.56	168.54	168.53
Liira	21.935	21.935	21.925	21.90	21.895	21.895	21.90	21.905	21.905	21.91	21.90
Helveetsia fr.	81.025	80.035		81.015	81.00	81.015	81.02	81.04	81.01	80.985	80.995
Čehhosl. kr.											
Belgia frank	58.49	58.50	58.49	58.74	58.48	58.485	58.46	58.485	58.473	58.49	58.47

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid	Kroonid
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise	100 kg.	45.00—47.00	Heeringad, Schoti Mattfulls . . . tünn 42.00—50.00
" sõre, Ameerika ja Inglise	"	46.00—47.00	" Islandi . . . . . " 23.00—25.00
"J. Puhk ja Pojad" suurveski	"		Liha, sea, I sort . . . . . 1 kg. 1.20—1.25
Jahu: rukki	"	14.60—15.20	Liha, looma, I sort . . . . . " 0.45—0.70
rukkipüül	"	23.30—24.50	Õlikoogid, linaseemne . . . . . 100 kg. 20.—
nisu, pehme—sõre	"	39.00—49.00	" päevalille . . . . . " 20.—
"J. Puhk ja Pojad" suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg. eest ühes valge puuvillase kotiga.	"		" suhkrupeedi . . . . . " 12.60
Püüljahu:	"		Jahu, päevalille . . . . . " 20.—
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	26.50		Segajõutoit I s. . . . . " 19.30
" harilik	—		" II s. . . . . " 17.75
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.	47.50		Soja tangud . . . . . " 20.—
"Kalev"	44.50		Nisukliid . . . . . " 13.00—13.50
"Taara"	43.—		Puuvillane riie, Bjas netto . . . meeter 0.57—0.72
"Kungla"	41.—		" Mitkal . . . . . " 0.41—0.53
"Sampo"	39.—		Linaseemneõli 90 ^{0/10} basis 100 kg 27.45—28.10
Manna	50.—		" 97 ^{1/2} / ₁₀ " " 28.70—29.30
Granular	46.—		Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2 korda pestud . . . 1000 kg. 26.50—27.50
" poolsõre	48.50		" Newcastle . . . . . " 26.50—27.50
" sõre	49.—		" sepa . . . . . " 28.00—29.00
A/S. Rotermanni teh. 100 kg.			Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik . . . . . " 40.—
Jahu: rukki	"	14.90—17.25	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohla j. . . . . " 6.10
" " püül	"	21.80—22.40	" I " B . . . . . " 5.50
" nisu, pehme — sõre	"	38.90—48.40	" II " . . . . . " 4.90
Nisu, Eesti	"	23.70—24.00	" III " . . . . . " 2.75
Rukis, Eesti	"	13.45—14.—	" Fenolaat, netto . . . . . 100 kg. 9.50
" Saksamaa	"	13.45—13.75	" Gudron, brutto . . . . . " 12.25
" Poola	"	13.45—13.75	" Pigi . . . . . " 11.25
Kaerad, toidu, Eesti	"	11.00—12.20	" Tooresõli, netto . . . . . " 9.25
" Saksamaa	"	13.10—13.45	" "Mootornafta" . . . . . " 10.—
Odrad, õlle väljamaa	"	16.50	Riigi turbatõstus "Turvas" . . . 100 kg. 12.85
" toidu	"	15.55—15.85	Raud, sordi . . . . . " 15.00—16.00
" Eesti	"	14.65—14.95	" vits . . . . . " 17.00—28.00
Herned, valged, Vene	"	—	" plekk . . . . . " 18.00—28.00
Riis, Burma II	"	39.00—39.30	" plekk, tsingitud . . . . . " 34.00—37.00
Kartulid, eksport	"	3.00—3.30	" talad . . . . . " 14.00
" pirituse	"	—	Teras, Inglise . . . . . " 75.00—100.00
Kartulitärklis „Superieur“	"	30.50—32.00	" Saksa . . . . . " 75.00—150.00
Siirup, kartuli, 420%	"	40.00	" vedru . . . . . " 27.50—30.50
Glükkoos	"	38.00	" tööriistade . . . . . " 73.25—85.40
Või, eksport, I sort . . . . . 1 kg.	3.08—3.13		" talla, ree . . . . . " 18.—
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	Inglitina . . . . . " 500.—
" kodumaa	"	1.09—1.15	Seatina . . . . . " 63.00—65.00
Kaseiin, Eesti . . . . . 100 kg.	74.—78.—		Vaskplekk, punane . . . . . " 200.00—220.00
Juust „Schweitsi“, kodumaa . . . . . 1 kg.	1.85—1.95		" valge . . . . . " 185.00—220.00
Munad, eksport, Is. (kast 360 tk.) . . . . . kast	41.40—45.—		Tsinki plekk . . . . . " 90.00—95.00
Kakao, Hollandi . . . . . 1 kg.	1.30—1.75		Masinaõli . . . . . " 27.00—28.00
" Inglise	"	1.25—1.45	" Poola . . . . . " 24.40—26.80
Kohv, Rio, Santos	"	2.70—2.90	" Ameerika . . . . . " 29.00—31.50
" Kesk-Ameerika sordid	"	3.40—4.90	Mootoriõli . . . . . " 35.40—42.70
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.20—5.65	" Poola . . . . . " 33.50—39.60
" " Orange Pekoe, Java	"	4.70—5.30	Autoõli, Ameerika . . . . . " 39.65—103.70
" " Moning, Hiina	"	2.70—2.95	" Poola . . . . . " 45.75—61.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam. 100 kg.	—		Linaseemneõli . . . . . " 87.00—90.00
" " Inglise	"	35.50	Värnits . . . . . " 88.00—93.00
" " Tš.-Slov.	"	—	Tsilindriõli, Ameerika . . . . . " 34.00—35.00
" " Vene	"	—	" Vene 280 ⁰ . . . . . " 83.00
Suhkur, peenike, valge, Poola	"	34.20—34.50	" " 320 ⁰ . . . . . " 65.00—70.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun jaam Irboska ja Narva	"	3.40	" Ameerika 280 ⁰ . . . . . " 81.10—36.60
" " Saksa	"	3.40	" " 320 ⁰ . . . . . " 44.00—54.90
Heeringad, Yarmouth, Matties tünn	—		Nafta, Vene . . . . . " 12.50—13.00
" Schoti Matties	"	40.00—48.00	" Ameerika . . . . . " 11.90—12.50
			" Poola . . . . . " 12.20
			Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid . . . . . " 15.00—15.50
			" " Am., sistern. ja vaadid . . . . . " 15.00—15.50
			Bensiin, Vene . . . . . " 44.15—46.90
			" " II sort . . . . . " 41.40

Riigikogu poolt 3. mail 1927. a. vastuvõetud Eesti Panga põhikirja § § 8, 9 ja 76 kohaselt ja vabariigi valitsuse otsusel 18. ja 22. okt. 1929. a. lastakse müügile

EESTI PANGA AKTSIAD

100.000 tükki nimiväärtusega à kr. 50.—, kogusummas kr. 5.000.000.—.

Aktsiate tellimistedaandeid võetakse vastu kuni **15. novembrini s. a.** Eesti Panga Tallinnas, kes on müügi korraldaja, ja tema osakondades Haapsalus, Kuressaares, Narvas, Paldes, Petseris, Pärnus, Rakveres, Tartus, Valgas, Viljandis ja Võrus.

Aktsia müügihinnaks on Kr. 65.—, millest tuleb tellimisel tasuda Kr. 10.— aktsia pealt ja peale selle kuludeks Kr. 0,50 aktsia pealt.

Ülejäänud aktsia hinna, s. o. Kr. 55.—, maksab aktsionär oma valikul kas mitte hiljem kui 1. jaanuariks 1930 või kolmel tähtpäeval: 15. veebruaril 1930. a. — Kr. 10.—, 15. juunil 1930. a. — Kr. 20.— ja 15. detsembril 1930. a. — Kr. 25.—. Pärast 1. jaanuari 1930. a. võlgjäävate summade pealt maksavad aktsionärid 8⁰/₀ aastas ühes tähtpäevaste maksudega. Ei tasu aktsionär aktsiate väärtust tähendatud tähtpäevadeks, kaotab ta õiguse aktsia omandamiseks ja tellimise sissemaksu Kr. 10.— ühes kuludega Kr. 0,50 aktsia pealt, kuna teised sissemaksud tagasi antakse; aktsiad registreeritakse tagasi vabariigi valitsuse nimel viimase ühekülgse nõudmise järele. Kuni müügihinna lõpliku tasumiseni jäävad aktsiad hoivle riigikassa kätte.

Igale tellijale saadetakse teade, kas Eesti Panga nõukogu teda aktsionärina on registreerinud ja missuguse aktsiate arvuga. Registreerimine sünnib mitte hiljem kui 30. nov. 1929. a. Tellijad, keda Eesti Panga nõukogu panga põhikirja § 8 põhjal aktsionäriks ei registreeri või kelle tellitud aktsiate arv ületab registreeritud aktsiate arvu, saavad sissemaksstud summa või rohkem sissemaksstud raha koos kulude tasuga à Kr. 0,50 tagasi pärast 1. dets. 1929. a.

Uned aktsionärid on õigustatud saama dividendi alates 1930. a. panga puhaskasust.

Kuni aktsiate valmistamiseni antakse aktsionäridele, kes aktsiad täiel määral on tasunud, ajutised tunnistused. Teistele aktsionäridele antakse kviitungid aktsiate eest tasutud summade kohta. Ajutised tunnistused ja kviitungid, pärast ostusumma lõplikku tasumist, vahetatakse hiljem aktsiate vastu ümber.

Eesti Panga aktsiad on nimelised.

Riigikogu poolt 3. mail 1927. a. vastuvõetud eriseadusega on põhikirja järele:

Eesti Pank era-aktsiaselts Kr. 5.000.000.— põhikapitaliga, mis on jaotatud 100.000 aktsiasse nimiväärtusega Kr. 50.— igaüks.

Eesti Pangale on antud ainuõigus Eesti vabariigis pangatähti valmistada ja neid välja anda 25 aasta jooksul, arvates 1. jaanuarist 1928. a.

Nõukogul on õigus keelduda mõnd isikut aktsionäriks registreerimast, ilma et ta oleks kohustatud põhjendama seesugust otsust (§ 8).

Iga aktsionär, kes seesugusena panga põhiraamatutes vähemalt 6 kuud on registreeritud ja kel on vähemalt 10 aktsiat, on õigustatud täiskogust osa võtma sõna- ja hääleõigusega, kusjuures iga aktsia annab ühe hääle, kuid tingimusega, et ühelgi aktsionäril ei või olla üle tuhande hääle oma enese nimel. Teiste aktsionärade volitusel võib tema peale selle hääletada mitte rohkem kui tuhande häälega (§ 15).

Iga aktsionär on õigustatud edasi volitama oma hääleõigust täiskogust teisele aktsionäriks § 15 ettenähtud kitsendusega.

Panga aasta-puhaskasu jaotatakse järgmiselt:

1) mitte vähem kui 10⁰/₀ arvatakse tagavarakapitali juure kuni tagavarakapitali kogumise lõpetamiseni;

2) dividendi maksmiseks panga aktsiate pealt, kuid mitte suuremas ulatuses kui 8⁰/₀;

kui puhaskasust selle järel veel ülejääki on, läheb sellest pool tagavarakapitali, kui viimase kogumine pole lõpetatud. Teisest poolest läheb pool riigile ja pool täiskogu määramisel lisadividendiks ja muudeks otstarveteks;

kui tagavarakapitali kogumine on lõpetatud, läheb tähendatud ülejäägist, pärast dividendi mahaarvamist, $\frac{3}{4}$ riigile ja $\frac{1}{4}$ täiskogu otsusel lisadividendiks ja muudeks otstarveteks (§ 50).

Eesti Panga kohta pole maksvad aktsiaseltsidesse ja pankadesse puutuvad seaduse määrused (§ 67) ja ta on vabastatud igasugustest riiklikkudest tulu- ja ärimaksudest (§ 68).

Panga emissiooni õiguse lõpetamisel on vabariigi valitsusel õigus riigikogu otsusel panka täielikult riigile üle võtta, missugusel juhul peale panga varade ja kohustuste väärtuse kindlakstegemist kõigepealt aktsionäridele aktsiate nominaalhind välja makstakse ja võimalikust puhtast ülejäägist riigile $\frac{3}{4}$ ja aktsionäridele $\frac{1}{4}$ läheb (§ 70).

Eesti Panga puhaskasu oli viimasel kolmel aastal:

1926. a.	Kr. 2.640.000.—
1927. a.	„ 2.289.000.—
1928. a.	„ 2.464.000.—

1928. aastal, mil Eesti Pank töötas uue põhikirja põhjal, määrati vabariigi valitsuse otsusega dividendiks Kr. 778.965.16 ehk 15,6⁰/₀ aktsiakapitalist.

Eesti Pank.

Bensiin, Ameerika	100 kg.	44 15—46.90
Besti traktoribensiin		16.20—17.00
Pesuosoda, kodumaa	"	10 00—10.50
Seebikivi %	"	27.00—30.—
Värvid, nigros., veessulav, välism.		5.50
" tsinkvalge, välism.	1 kg.	0.85
" tinavalge, "	"	0.92—0.95
" ooker, "	"	0.18—0.26
Väetisained, salpeeter Norra kott		—
" salpeeter, Tšiili 75 kg.	"	—
" superfosfaat 18—20% 100 kg.	"	—
" thomasjahu 15—16% 100 kg.	"	—
" lubjasalpeeter 15 ^{1/2} %	"	—
" leonasalpeeter 26%	"	—
" kaalisool 40%	"	—
" kainiit 12%	"	—
Vävelhapuammoniaak 100 kg. kott		—
Lubjalämmastik 100 "	"	—
Vosvoriit, Eesti 25—27% 100 "	"	—
Kusenik 46%	"	—
Nitrofoska	"	—
Paber, rotatsiooni	100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda		—
pütt 170 kg.	tünn	8.90
Kriit, pestud	100 kg.	6.90—7.30
Asfalt	"	7.25
Kivitorv	"	14.25—17.00
Puutorv	"	20.—25.—
Lubi	"	2.65—3.05
Kips, tükkides, franko vagun		—
Irboska 1000 kg.		15.25
jahvatatud "	"	24.40
krohvimise "	"	36.60—42.70
Telliskivid, I s., Loksa fr. Tallinn 1000 tk.		52.00—55.00
Silikat 1 S fr. vabr. "	"	45.—
Tulltikud, orig. kast (5000 toosi)		130.—
Nahk, talla, Eesti, ...	1 kg.	2.70—3.60
Nahk, talla, Ameerika tooresn.	"	—
valmistatud, I sort	"	3.75
Nahk, talla, Ameerika tooresn.	"	—
valmistatud, II sort	"	3.65

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest
21. X Ingl. pens (d) loko 9.93, okt. 9.67, jaan.
9.72, märts 9.82. 22. X Ingl. pens (d) loko
10.04, okt. 9.78, jaan. 9.84, märts 9.94.

Prahid:

Lina		
Tallinn — Stettiin	1000 kg. š.	20/—
" — Ghent	1016 kg. "	25/—
" — Dundee	"	32/6
" — Belfast	"	47/6

Takud

Puumaterjalid	Standard	
Tallinn — London	š.	—
" — Hull	"	50/—
" — Southampton	"	—
" — Manchester	"	—
" — Grangemouth	"	42/6
" — Belfast	"	—
" — Antwerpen	"	—
" — Ghent	"	—
" — Rotterdam	Hfl.	24/—
" — Amsterdam	"	26/—
" — Dundee	š.	—

Segakaup

Tallinn — Stettiin	1000 kg. š.	12—25/—
" — London	1016 kg.	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg. Rkr.	10—30/—
" — Stettiin	või tünn š.	1/6—
" — London	"	3/—

Tallinna börsi kursisedel.

		21. X	21. X	25 X	26 X	28 X	29 X
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
1 dollar	O.	3.7255	3.7255	3.7235	3.7245	3.7250	3.7235
	M.	3.7355	3.7355	3.7355	3.7345	3.7350	3.7335
London	T.	—	—	—	—	—	—
1 nael-	O.	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17
sterl.	M.	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22
Berlin	T.	—	—	—	—	—	—
100 S.	O.	89.05	89.05	89.05	89.10	89.10	89.10
riigim.	M.	89.65	89.65	89.65	89.70	89.70	89.70
Helsinki	T.	—	—	—	—	—	—
100 Soome m.	O.	9.35	9.35	9.35	9.34	9.35	9.36
	M.	9.40	9.40	9.40	9.39	9.40	9.41
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	100.10	100.10	100.10	100.05	100.05	100.05
	M.	100.70	100.70	100.70	100.65	100.65	100.65
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
100 Daani kr.	O.	99.80	99.80	99.80	99.80	99.80	99.80
	M.	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
100 Norra kr.	O.	99.80	99.80	99.80	99.80	99.80	99.80
	M.	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—
100 Prants. fr.	O.	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65
	M.	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
100 floriini	O.	150.15	150.20	150.20	150.20	150.20	150.20
	M.	150.95	151.—	151.—	151.—	151.—	151.—
Riia	T.	—	—	—	—	—	—
100 latti	O.	72.05	72.05	72.10	72.05	72.05	72.10
	M.	72.55	72.55	72.60	72.55	72.55	72.60
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
100 Helv. fr.	O.	72.15	72.15	72.20	72.20	72.20	72.15
	M.	72.75	72.75	72.80	72.80	72.80	72.75
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
100 belgat	O.	52.10	52.10	52.10	52.10	52.10	52.10
	M.	52.60	52.60	52.60	52.60	52.60	52.60
Milano	T.	—	—	—	—	—	—
100 liiri	O.	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50
	M.	19.90	19.90	19.90	19.90	19.90	19.90
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
100 Čehh. kr.	O.	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05
	M.	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
100 Austr. sh.	O.	52.35	52.35	52.35	52.35	52.35	52.35
	M.	52.95	52.95	52.95	52.95	52.95	52.95
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
100 pengot	O.	65.10	65.10	65.10	65.10	65.10	65.10
	M.	65.80	65.80	65.80	65.80	65.80	65.80
Varssavi	T.	—	—	—	—	—	—
100 slotti	O.	41.50	41.50	41.50	41.50	41.50	41.50
	M.	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
100 litti	O.	36.75	36.75	36.75	36.75	36.75	36.75
	M.	37.35	37.35	37.35	37.35	37.35	37.35
Moskva	T.	—	—	—	—	—	—
100 rubla (čekk)	O.	192.—	192.—	192.—	192.—	191.75	191.50
	M.	193.50	193.50	193.50	193.50	193.25	193.—
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
100 guld-nat	O.	72.65	72.65	72.65	72.65	72.65	72.65
	M.	73.25	73.25	73.25	73.25	73.25	73.25